

Hrvatski glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

Godina V Broj 30 Lipanj 2007. Cijena 1 €

ISSN 1800-5179

Fešta

nad feštama

ZAGREB CROATIA

Ljubav
na prvi pogled

TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ZAGREBA

tel. + 385 1 481 40 51, 481 40 52, 481 40 54, fax. + 385 1 481 40 56,

e-mail: info@zagreb-touristinfo.hr www.zagreb-touristinfo.hr

Sjećanje na Oluju

STR. 4

TRAGEDIJA NA KORNATU

Tko ih je bacio u vatru

STR. 6

LJETO U BOKI 2007.

Od fešte do fešte

STR. 10

"AMERIGO VESPUCCI" U KOTORSKOJ LUCI

Ploveći vremeplov

STR. 26

I OVE GODINE ORGANIZIRANO
LJETOVANJE U ZAGREBU

Iskrena skrb za djecu

STR. 34

Poštovani čitatelji

Vrijeme jedne redakcije mjeri se danima i satima do izlaska časopisa.

I baš kad se učini da je sve ispričano, uhvaćena nit i zaokružen još jedan broj, život se potrudi da sve okrene i uredi na svoj način.

Smjenjivali su se vreli ljetni dani; Bokelji, ljudi vedrog duha i bogate tradicije koji žive od fešte do fešte, neumorno radili, a u njihovim manifestacijama uživali ljubitelji glazbe, kazališta, poezije, proze.

Ljeto nije okončano, posjetitelji su još puni utisaka, a Bokeljska priča već se priča dalje.

Nakon Dubrovnika, Hrvatsko građansko društvo Crne Gore "nosi" je na krajnju točku Jadranskog mora, Rijeku, u kojoj živi veliki broj Bokelja.

Boravak u Rijeci je prilika da se susretnemo sa sugrađanima koji su napustili Boku, da im osvježimo sjećanja na život u Kotoru i pokažemo dio sadašnjice, a ostalim žiteljima Grada i Županije prezentiramo dio naše bogate kulturne baštine.

Radost življenja trebalo je da bude naša udarna priča. Da bar na trenutak pobjegnemo od svakodnevice u kojoj je ona često zaboravljena.

A onda se desila tragedija koja tjera jezu u kosti. U požaru na Kornatu poginula su jedanaestorica gasitelja, u trenutku zaključenja broja još dvojica su bila u životnoj opasnosti.

Koliko uopće vrijedi ljudski život? Da li su stradali vatrogasci bili žrtve stravične igre prirode ili ljudske greške?

Obiteljima stradalih odgovori neće biti utjeha.

Broj koji je pred vama možda je najbližiji životu. Smjenjuju se nesreća i sreća, radost i tuga.

Do narednog broja život će napraviti još jedan krug. Vjerujemo, nadajmo se da će to biti krug satkan od mnogo sreće i samo malo tuge, tek da nam pokaže koliko je dragocjen.

**Vaša urednica
Tamara Popović**

"Hrvatski glasnik", Kotor, je upisan u evidenciju javnih glasila kod Republičkog sekretarijata za informisanje RCG pod rednim brojem 04/01-1828 od 31.12.2002. godine. Časopisu je dodijeljen međunarodni standardni broj za serijske publikacije ISSN 1800-5179, koji je otisnut u gornjem desnom uglu korica. Časopis izlazi mjesečno.

Adresa: **Zatvoreni bazen, Škaljari 85330 Kotor**
Telefon: +381 (0) 82 304 232 Faks: +381 (0) 82 304 233
E-mail: hgd-kotor@cg.yu <http://www.hgdcg-kotor.org>
Žiro-račun: 510-10418-20
Osnivač: Hrvatsko građansko društvo Crne Gore – Kotor

Predsjednik: **dr Ivan Ilić** Glavni urednik: **Tamara Popović** Uređivački odbor: **Tripo Schubert, Marija Nikolić, Marija Mihaliček, Joško Katelan, Jadranka Vojičić**
Fotografije: **Foto Parteli**
Dizajn&priprema: **Radionica LCG** Tisak: **Grafo-Bale – Podgorica** Naklada: 800 primjeraka Cijena: 1,00 euro

Hrvatska petog kolovoza proslavila Dan pobjede i domovinske zahvalnosti

Sjećanje na Oluju

Hrvatska je 5. kolovoza proslavila Dan pobjede i domovinske zahvalnosti kao sjećanje na 5. kolovoza 1995. godine, kada je u vojno redarstvenoj akciji Oluja oslobođen Knin.

Akcija je započela 4. kolovoza u pet sati ujutro. Tog dana hrvatske snage probile su crte razgraničenja na više pravaca, da bi navečer ušle u Sveti Rok. Time su hrvatske snage bile na svega nekoliko kilometara od Knina.

Ujutro su ušle u Knin, a u podne je na kninsku tvrđavu postavljen hrvatska zastava. Nakon toga uslijedilo je oslobađanje Gračaca, Benkovca, Kijeva, Plaškog, Korenice, Slunja

Prije 12 godina u vojno-redarstvenoj akciji Oluja nestala tzv. SAO Krajina, a točno u podne na kninskoj se tvrđavi zavijorio 20-metarski hrvatski barjak. U manje od 48 sati na južnom dijelu bojišta oslobođeno 80% planiranog teritorija

i drugih mjesta. Posljednjeg dana akcije, 7. kolovoza, nakon predaje opkoljenih srpskih snaga na području Banovine, objavljeno je da je akcija završena.

Oluja je trajala 84 sata. U tom je vremenu oslobođeno oko 11 tisuća četvornih kilometara okupiranog teritorija. Eliminacijom srpske paradržave

“SAO Krajina” srušena je ideja velike Srbije, projekt koji je dopirao do predgrađa Zagreba, Siska, Karlovca, Gospića i Zadra.

Okarakterizirana je kako jedna od najvažnijih vojnih pobjeda u hrvatskoj povijesti, a njome je Hrvatska dobila slobodu i potvrdila svoj opstanak na svjetskoj političkoj sceni. Prema

službenim podacima poginulo je 174, a ranjeno 1430 pripadnika hrvatskih snaga.

Da bi akcija Oluja bila uspješna trebalo je pripremiti teren. Tako su joj prethodile akcije hrvatskih snaga u BiH kojima su tijekom 1994. godine zauzete uzvisine na Dinari i planini Šator, zbog kojih je Knin dospio u poluokruženje.

Hrvatska pobjeda tada je iznenadila mnoge u međunarodnoj zajednici. Predviđali su dugotrajni sukob, pa čak i hrvatski poraz. Na kraju, Oluja je promijenila dotadašnje geopolitičke odnose na jugoistoku Europe i dovela do kraja rata. Hrvatske su vojne snage nastavile operacije i na zapadu BiH, a vojni porazi prisilili su Slobodana Miloševića na mirovne pregovore. Krajem 1995. godine u Daytonu, Hrvatska je povratila okupirano Podunavlje, a BiH je postala samostalna država s dva entiteta. Oluja je tako značila kraj agresije na Hrvatsku i BiH u kojoj su milijuni ljudi morali napustiti svoje domove, a deseci tisuća izgubili su živote.

Predsjednik Republike Hrvatske **Stjepan Mesić** uputio je svim građanima i građanka-

Misa za domovinu

U povodu Dana pobjede i domovinske zahvalnosti, u nazočnosti državnih dužnosnika na čelu s predsjednikom Republike Hrvatske Stjepanom Mesićem, Sabora Vladimirom Šeksom i Vlade Ivom Sanaderom u crkvi Gospe Velikoga Hrvatskog Zavjeta u Kninu služena je sveta misa za Domovinu koju je predvodio šibenski biskup Ante Ivas.

Biskup Ivas istaknuo je među ostalim u propovijedi da se hrvatski narod danas prisjeća i odaje zahvalu svima koji su čuvali i branili Hrvatsku, gradili njezinu kulturu i ponos i onda kada je ona bila nijekana i kada je krvarila na, kako je rekao, križnim putovima, te bila razapinjana revolucijama i ideologijama raznih boja, sve do one najbolnije "u ime naroda i partije".

- Zahvaljujemo danas posebno onima koji su na današnji "olujni dan", dan ponosa i slave, prije 12 godina, ovdje na ponosnoj istini i Kninskoj tvrđavi razvili hrvatski barjak slobode, naglasio je biskup.

ma čestitku u povodu Dana pobjede i domovinske zahvalnosti.

- Proslavljajući Dan pobjede i domovinske zahvalnosti, s ponosom obilježavamo dane od prije dvanaest godina kada je u vojno-redarstvenoj akciji "Oluja" oslobođen grad Knin i najveći dio do tada okupiranih dijelova Domovine. Prisjećamo se s poštovanjem svih onih koji su sudjelovali u toj akciji i pri-

donijeli njezinu uspjehu, a posebnu zahvalnost dugujemo onima koji su svoje živote položili za slobodu Hrvatske. Tom pobjedom stvorene su pretpostavke za završetak rata ne samo u Hrvatskoj nego i u Bosni i Hercegovini te za mirnu reintegraciju hrvatskoga Podunavlja u ustavno-pravni poredak Republike Hrvatske, kako bi ona mogla punom snagom krenuti na put mira i razvoja. Zato, obilježavajući ovaj veliki dan, ne zatvaramo svoje misli u prošlo vrijeme, nego mislimo na nove životne perspektive. Čuvajući svoj nacionalni i povijesni identitet, Republika Hrvatska danas je čvrsto usmjerena tomu da u najvećoj mjeri stvarno ispuni svoj ideal države ljudskih prava, demokracije i europskog standarda života te da se što prije pridruži Europskoj uniji, gdje stvarno i povijesno pripada. U želji da ovaj blagdan i obljetnica svima budu ispunjeni radošću, ponosom i mirom, svim hrvatskim građanima srdačno čestitam Dan pobjede i domovinske zahvalnosti, stoji u čestitki predsjednika Mesića.

Premijer **Ivo Sanader** uz zahvalnost poginulim braniteljima istaknuo je kako akcija "Oluja" predstavlja prekretnicu suvremene povijesti. **T.P**

Zahvalnost poginulim braniteljima

TRAGEDIJA NA KORNATU: Poginulo jedanaest gasitelja

Tko ih je bacio u vatru

U katastrofalnom požaru koji je izbio 30. kolovoza na otoku Kornatu u istoimenom arhipelagu od gušenja dimom poginulo je jedanaest gasitelja.

Hrvatska je ponedjeljak 3. rujna proglasila Danom žalosti, a predsjednik Stjepan Mesić i premijer Ivo Sanader zatražili su da se istraže razlozi zbog kojih se dogodila tragedija na otoku Kornatu.

- To je najveća tragedija koja se dogodila u hrvatskom vatrogastvu. Treba naći one koji su izazvali požar i kazniti ih, a

U pritvoru 20-godišnji Paško Petrina, sezonski radnik Nacionalnog parka “Kornati”, kojeg se sumnjiči da je bačenim opuškom cigarete izazvao požar

treba i postaviti pitanje kako je moguće da su ti mladi ljudi dovedeni u prostor bez izlaza i tko je uopće vodio cijelu tu operaciju, rekao je Mesić.

Vatra je progutala pašnjake, šumu i maslinike na otoku u dužini od oko 10 kilometara. Požar je planuo u uvali Vruljin

nedaleko od tzv. karaule, bivšeg objekta JNA. Vatrogasci su stradali tijekom gašenja, kada je došlo do nagle promjene smjera vjetra, točnije jakog te mjestimično i olujnog juga, pri čemu su vatrom stjerani u usjek u kojem su se ugušili dimom.

Uzrok požara odbačeni je

Bol obitelji

opušak cigarete koji je u travu bacio 20-godišnji zaposlenik Nacionalnog parka **Paško Petrina**. On bi za to počinjeno kazneno djelo protiv opće sigurnosti mogao biti kažnjen zatvorom i do tri godine. Zbog suhoće tla i bilja požar se veliko brzinom proširio.

Vatrogasci su na intervenciju došli oko 13 sati, a tragedija se dogodila četiri sata kasnije. Policijska istraga nastavit će se kako bi se utvrdila eventualna odgovornost drugih osoba.

Još nije jasno kako su se gasitelji našli u vatrenom obruču. Moguće je da ih je vatra preskočila, da su se prvo nagutali dima koji ih je ošamutio i da su potom stradali. Točan uzrok moći će se ustanoviti nakon očevida i obdukcije tijela stradalih.

U međuvremenu, krenule su oštre polemike tko je kriv za tragediju.

- Bacili su dicu u makiju da umru. Usred vatre bez vode. Valjda su iz helikoptera vidjeli da slijeću na otok usred vatre. Treba provesti istragu i kazniti odgovorne kako se tako nešto nikada više ne bi ponovilo, stav je ogorčenih i nesretnih obitelji.

Komemorativni oproštaj od poginulih vatrogasaca bio je jedan od najtužnijih skupova koje je Šibenik ikada vidio.

Članovi obitelji i prijatelji poginulih nisu mogli suspregnuti bol kad su na pozornici šibenskog kazališta ugledali cvijeće i upaljene svijeće pokraj fotografija mrtvih gasitelja **Dina Klarića** (33), **Ivice Crvelina** (52), **Ivana Marinovića** (37) iz šibenske Javne vatrogasne postrojbe, 17-godišnjeg **Marka Stančića** iz Dobrovoljnoga vatrogasnog društva iz Tisna, te 19-godišnjaka **Gabrijela Skočića** i **Hrvoju Strikomana** iz Dobrovoljnoga vatrogasnog društva iz Vodica.

Tijekom komemoracije koja se u nazočnosti

predsjednika RH **Stjepana Mesića**, predsjednika Vlade Ive Sanadera, niza dužnosnika iz državnog vrha, policije, vatrogastva i članova obitelji poginulih, održavala u zgradi Šibenskog narodnog kazališta, došlo je do incidenta u kojemu je **Stipe Stančić**, nećak preminulog Marka Stančića, ustao i javno zatražio da se imenuju krivci za stradavanje te reagirao na optužbe kako se nakon tragedije krivnja svaljuje na vatrogasce, čime se, istaknuo je, "štite pozicije i fotelje odgovornih".

Komornu atmosferu u Šibenskom kazalištu prekidali su jecaji i očajnički vapaji članova obitelji poginulih. Uoči početka skupa otac poginulog malodobnog Marka Stančića, potpuno

Dražen Slavica

Vatrogasci su stradali kada je došlo do nagle promjene smjera vjetra

slomljen bolom optuživao je zapovjednika županijske vatrogasne zajednice **Dražena Slavicu**: Pokažite mi ga, di je, ubit ću ga! Izlio je 200 litara vode da više mjesta stane u helikopter. Uzeli su mi dite, dite od 17 godina, zapomagao je nesretni otac.

I nakon komemoracije, tijekom izlaska iz kazališta članovi obitelji poginulih vatrogasaca glasno su negodovali i

tražili da se odmah objavi istina o tome kako su i zašto stradali njihovi bližnji i tko je kriv za njihovu smrt. Gnjev ožalošćenih uspio je blagim riječima umiriti tek šibenski biskup **Ante Ivas**.

Ožalošćenim članovima obitelji, vatrogascima i građanima premijer Ivo Sanader je kazao: - Junaštvo je povezano s odgovornošću i doista naši vatrogasci nikad nisu bježali od

odgovornosti. Zato je njihovo junaštvo neprijeporno. Upravo zbog nesebičnosti koju iskazuju usred golemog rizika kojeg su svjesni, naći ćemo odgovore na sva pitanja o uzrocima njihove smrti i stradanja. Moramo u sjeni tragedije s Kornata naučiti i pouku o ozbiljnosti požara kao ugroze života i materijalnih dobara pa i same naše nacionalne sigurnosti.

Predsjednik RH Stjepan Mesić

Tuga Sanadera i Mesića

izrazio je žaljenje što se na Kor-natu tragedija dogodila zbog nesretnih okolnosti i previda koji su počinjeni.

- Osjećam dužnost postaviti pitanje hoće li ovaj tragični gubitak kakvog nismo imali od Domovinskog rata potaknuti

pažnje svakom ljudskom živo-tu. Ponovit ću - dok je u Domovinskom ratu gubitak ljudskog života imao cijenu očuvanja slobode i života drugih, u ovom slučaju životi su izgubljeni u bespotrebnoj avanturi jer ništa nije vrijednije

jednija materijalna dobra. Država sada mora stati uz obitelji svakog poginulog vatro-gasca i ublažiti koliko može ne-nadoknadive gubitke koje su pretrpjele, rekao je Mesić.

Na komemorativnom skupu, održanom u ozračju tuge i boli, od poginulih vatrogasaca oprostili su se i njihov glavni zapovjednik **Mladen Jurin**, gradonačelnice Šibenika i Vodica, te šibensko-kninski župan **Goran Pauk**, koji je poru-čio: »Bili ste naši branitelji, bili ste i takvi će ostati u trajnom sjećanju«. **T.P.**

Prostor bez izlaza

Sućut HGDCG

Hrvatsko građansko društvo Crne Gore uputilo je izraze najdublje sućuti zbog stra-danja vatrogasaca Šibensko-kninskoj županiji, Vatrogasn-joj zajednici i obiteljima pogi-nulih.

cijelo društvo da posveti više od ljudskog života pa ni najvr-

Ljeto u Boki 2007.

Od fešte

Ljeto 2007. u Kotoru, Perastu, Tivtu
obilježio niz tradicionalnih
manifestacija obogaćenih novim
sadržajima i rekordima po broju
posjetilaca: Šesti internacionalni ljetni
kotorski karneval, 15. Internacionalni
festival kazališta za djecu, Kotorart,
Šesti međunarodni festival klapa –
Perast 2007, Fašinada, Bokeljska noć...

do fešte

Ljeto u Boki 2007.

Bokeljska noć

Kotorsko kulturno ljeto bogato je i raznovrsno. Vreli ljetni dani se smjenjuju a ljubitelji glazbe, kazališta, poezije, proze, pučkih fešti dolaze i uživaju.

Početkom lipnja Kotor postaje grad djeteta. Već 15 godina od 02.do 10. 07. Kotor vrvi od glumaca koji dolaze pokazati svoje umijeće. Naravno, tu su i djeca koja kao najveći kritičari utiču na ishod ovog festivala.

Program je, kao i obično, bio podijeljen na takmičarski dio i prateće manifestacije. Predstave su se odigravale na ljetnoj sceni i u velikoj sali kotorskog Kulturnog centra , ali i po kotorskim pjacama koje su same po sebi svojevrsan teatar. Predstave su gledali i svoje ocjene davali članovi žirija grada Kotora, te dječji žiri. Stručni žiri u sastavu: **prof. dr. Siniša Jelušić,**

Ljubomir Ćurković, Mirko Vlahović, prof.dr. Radoslav Lazić i predsjednik **Blagota Eraković,** odlučio je dodijeliti gran-pri za predstavu u cjelini Gradskom kazalištu iz Podgorice za ostvarenje „Tom Sojer i đavolja posla“. Nagrada za najbolji tekst dospjela je u ruke **Branka Dimitrijevića** za tekst predstave „Trtica rajske ptice“ u izvođenju Narodnog kazališta iz Užica.

Karneval

Za Kotorane se kaže da žive od fešte do fešte. Ljudi vedrog duha i bogate tradicije i ovog ljeta dočekali su veliki broj karnevalskih grupa iz okruženja kako bi skupa proslavili ljetne karnevalske dane.

U organizaciji NVO « Fešta» iz Kotora i, naravno, zahvaljujući entuzijastima- ljudima koji su

zaljubljeni u ovakve zabave od 30.07 do 05.08. Kotor je bio u znaku maškara. Glavni gradski trg iz noći u noć okupljao je veliki broj kako domaćih, tako i inostranih gostiju, koji su uživali u muzici, plesu i zbivanjima na sceni.

Ovogodišnje fešte započele su smotrom mažoretki iz Kotora i Tivta. Dječji maskenbal, kako to obično i biva, protekao je u znaku onih najmlađih koji su bez obzira na vrelinu ovog ljeta uspjeli da svojom maštom i osmjesima osvježe 31. srpanjsku noć. Da bi se zadovoljila sva čula Kotorani su, kao što je i red, uz igru i ples ponudili svoje specijalitete. Na maloj Muljanskoj rivi feštalo se uz ribu i vino a ni Prčanjani nisu zaostajali pa su svoju feštu u čast mušulja proslavljali do ranih jutarnjih

Od fešte do fešte

sati. Na Parilu, u starom gradu, karnevalske grupe dočekale su goste bogatih trpeza u noći poznatoj kao Bokeška kužina.

Karnevalska ljetna noć ne bi bila kompletna da i ove godine maškarani svijet nije napravio tradicionalni abrum brodom. Muljani, Prčanjani, Stolivljani i Dobročani čuli su do kasno u noć muziku i samo mogli zamisliti kakva se fešta dešava na brodu koji je tijekom plovidbe po zaljevu svratio u kapetanski Perast kako bi sa Perašanima i fureštima obišli rivu i u Peraškom muzeju otvorili izložbu koja nas vraća u prošlost i podsjeća na neke davno minule dane.

U susret glavnoj manifestaciji, karnevalskoj povorci, već od ranih jutarnjih sati fešta se osjećala na svakom koraku. Montiranje bine, postavljanje rasvjete, pripreme u ultime, probe tona, najavljivali su ono što se priprema za večernje sate na glavnoj kotorskoj saobraćajnici. Karnevalske grupe čekale su svojih pet minuta na trasi i to sve dobro začinjeno «Čakulonom»-novinama koje izlaze samo za tu priliku, a sve uz škerce i botunade.

U ovogodišnjoj povorci učestvovalo je 26 grupa. Od boja, pjesme, različitih koreografija, mašte i velikog broja posjetilaca (35.000) glavnom gradskom saobraćajnicom prodefilirali su svi oni koji žive za ovaj grad i ove fešte. Kada se muzika utišala, reflektori ugasili a maske skinule, ostalo nam je sjećanje na još jedan kotorski karneval koji je po tko zna koji put podsjetio da Kotorani znaju što je prava fešta.

Kotor Art

U Kotoru su ovog ljeta održani «Don Brankovi dani muzike». Katedrala Svetog Tripuna, crkva Blažene Ozane, koncertna dvorana u crkvi Svetog Duha,

Festival kazališta za djecu

Karneval

Bogorodičin hram na Prčanju i otok Gospe od Škrpjela, ugostili su publiku koja je i ovog ljeta odlučila sebi priuštiti uživanje u kvalitetnoj muzici.

Festival je započeo Beethovenovom 9. simfonijom u izvedbi makedonske filharmonije i hora Obilić iz Beograda a sve pod dirigentskom palicom **Claudia Vandellia** iz Italije. Više od mjesec dana koliko je trajalo ovo družen-

je sa muzikom publika je imala prilike čuti 18 koncerata umjetnika iz 15 zemalja. Na samom kraju festivala klasične muzike Kotor Art 2007. održan je koncert Gradske muzike Kotor u čast proslave 165 godišnjice postojanja ovog orkestra koji od 1842. aktivno učestvuje u bogatom kulturnom životu Kotora..

Velika Gospa

Ljeto u Boki 2007.

Blagdan Velike Gospe, Bogoro-dice uznesene na nebo, na pose-ban način proslavljen je 15.08. u dva svetišta u Kotorskoj Biskupiji .To je otok Gospe od Milosti kraj Krtola i otok Gospe od Škrpjela kraj Perasta.

Svečano Liturgijsko slavlje na otoku Gospe od Milosti upril-ičeno je ujutro u 10 sati, predvo-dio je Kotorski biskup monsinjor **Ilija Janjić** uz brojno sudjelovanje vjernika tivatskog zaljeva.

Ovaj blagdan otok je dočeka-o svečano iluminiran. Na jutarn-jem slavlju na otoku Gospe od Škrpjela sudjelovali su hodočas-nici, Bokelji nastanjeni u Dubrovniku. Popodnevno liturgi-jsko slavlje predvodio je don **Anton Belan**, župnik kotorski, i ujedno proslavio 25 godina sve-ćeničkog ređenja. Za tu prigodu poslijepodne uz recitaciju koja je bila recitirana i prije 25 godina a koju je napisao don **Branko Sbutega**, u formi soneta, otpočelo je liturgijsko slavlje. Pjevao je mješoviti zbor kotorske katedrale a propovijedao je don **Srećko Majić** na temu «Svećenik i BDM». Tom prilikom pročitana je telegram- čestitka Pape Benedikta 16. don Antonu Be-lanu prigodom njegovog srebrnog misničkog jubileja, a biskup Ko-torski imenovao ga kanonikom stolnog kaptola Sv.Tripuna u Ko-toru.

Svećenici, brojni vjernici i tur-isti okupili su se na otoku kako bi skupa proslavili i uveličali blagdan Velike Gospe.

Bokeljska noć

Već stoljećima u Kotoru se odr-žava ova jedinstvena manifestaci-ja. Bokeljska noć ili, kako je dru-gačije nazivaju upravo zbog te sve veće i veće posjećenosti, Fešta nad feštama, ove godine privukla je oko 50.000 onih koji žele bar na jednu noć postati Bokelji i osjetiti tu dobru atmosferu koja

vlada u ovom drevnom gradu.

Producent i organizator ove zabave je Kulturni centar „Nikola Đurković“ Kotor, a glavni akteri bokeljski meštri.

I ove, kao i svake prethodne go-dine, zablistali su oni koji vrijeme dijele na prije i poslije Bokeljske noći. Maštovito osmišljene deko-racije barki, ideje koje su nas nasmijale a poneke i potakle na razmišljanje, obilježile su ovo-godišnju feštu.

Konvoj od 40 barki krenuo je sa Muljanske rive i obišao kotorski akvatorij. Stručni žiri u sastavu: **Marina Cuca, Zdravko Milošević i**

Momčilo Macanović donijeli su svoj sud i kao najinteresantnije, najljepše, najveselije i barke u koje je uložen najveći trud pro-glasili i nagradili barku Ajfelova kula vlasnika **Nikole Krivokapi-ća**, Cnogorsko kolo Oro **Marjana Šantića** i Las Vegas **Dejana Mi-roševića**.

Publika je, naravno, dala svoj glas, a glas publike bio je gromo-glasan aplauz svakoj maštovitoj ideji i trudu uloženom u svaki pa i najmanji detalj na barci.

Fešta ne bi bila fešta bez Kotor-ske gradske muzike, solistice **Jel-ene Marković** i naravno

vatrometa koji je obasjao amfiteatar kamena i mora u noći Bokeškog.

Šesti međunarodni festival klapa – Perast 2007

Prirodni ambijent i kulturna povijest baroknog gradića Perasta uvjetovali su da se u cilju očuvanja tradicije otpočne sa održavanjem festivala klapa.

Klasko pjevanje počelo se razvijati sredinom 19 stoljeća, njeguje se i dalje, i već šesto ljetu čuje pred crkvom Sv. Nikole. Dvije festivalske večeri i okrugli sto na temu «Korak dalje», o unapređenju ove manifestacije, okupile su

veliki broj zaljubljenika u ovu vrstu glazbe.

Prve večeri festivala, koja je protekla u takmičarskom duhu, natjecalo se 11 klapa: Panon-Novi Sad (muška), Castell Nuovo-Herceg Novi (muška i mješovita), Assa Voce-Podgorica (muška, ženska i mješovita), Kolo-Mostar (mješovita), Jadran-Tivat (muška), Proizd-Vela Luka (muška), Kumpania-Vela Luka (mješovita) i Principesse-Blato (ženska).

Stručni žiri u sastavu: prof. **Ilija Milošević**, ist.umjet. **Lazar Seferović**, **Nikica Počanić**, **Rajko Krivokapić**, **Milja Podminec** i predsjedavajući prof. dr. **Slobodan Jerkov**, pridržavajući se određenih kriterija, donio je svoju odluku:

Muske klape: 3. Assa Voce, 2. Castell Nuovo, 1. Panon

Ženske klape: 2. Assa Voce, 1. Principesse

Mješovite klape: 2. Castell Nuovo, 1. Kumpanji

Kao novitet ove godine svoj glas dala je i publika, i to klapi Castell Nuovo iz Herceg Novog.

Drugu festivalsku noć obilježila je dobra pjesma. U revijalnom dijelu nastupile su klape iz Blata: Blajke i Kumpanji i svojim nastupom natjerali sve nazočne da se opuste i skupa zapjevaju sve one stare dobro znane pjesme koje se od davnina pjevaju pod voltovima i fineštrinima. Gost ove večeri bila je klapa Assa Voce iz Podgorice a pjesnik **Vladimir Krsnik-Vlatko**, Peraštanin, nastanjen u Zagrebu, stihovima iz svoje zbirke «Poleti ptico mala voljenoj Boki» još jednom dokazao da je Boka jedinstveno mjesto na svijetu.

Nagrade su podijeljene, zahvalnice također, a Perast pozdravio sve do sljedećeg susreta 2008.

Fašinada

Barokni gradić Perast, stoljećima okupan morem i otmenošću, tokom ljetnih mjeseci posjeti veli-

ki broj turista, kako domaćih tako i inostranih. Svi oni žele vidjeti i doživjeti jedan dio bogate i slavne prošlosti ovog kraja. Njihovo putovanje kroz vrijeme i povratak u daleku prošlost omogućen je upravo ovdje gdje se ona i stvarala.

Godinama se stvarala povijest a godinama se i stvarao otok Gospe od Škrpjela, naše najljepše svetište. Peraštani su svojim malim barkama bilo jugo ili bura nošeni ljubavlju i vjerom donosili kamenje, potapali stare brodove i stvarali otok na kome će na kraju sagrađiti crkvu u čast Gospi. Otok je proširen, crkva sagrađena a tradicija ostala. Svake godine 22. srpnja iz Perasta u sumrak kreću barke ukrašene i poveza-ne, kao što vjera veže ljude. Kreću se, pjesme se čuju, one stare bugaršnice, a otok ih čeka. Sada već ne iz potrebe da se proširi već iz želje da nas podsjeti na to kako se nekada živjelo, voljelo i vjerovalo. Peraštani ojačavaju svoj škoj. Tako je iz godine u godinu, iz stoljeća u stoljeće, tradicionalna manifestacija «Fašinada» okuplja Bokelje i sve zaljubljenike u ovaj mali raj.

Venecijanski stijeg

Perast više od 400 godina igra izuzetno važnu ulogu: u mirnodopskim vremenima Perast je čuvao Venecijanski ratni stijeg a za vrijeme rata među svojim najvrjednijim i najhrabrijim građanima birao 12 mladića čiji je zadatak bio da svojim životima štite stijeg Venecijanske republike.

Odnosi odanosti i prijateljstva između Venecije i Perasta prekinute su 12.05.1797. kada su Francuske trupe pod zapovjedništvom Napoleona Bonaparte okupirale i podčinile Venecijansku republiku. Bez obzira na to, zakoni između ova dva grada bili su toliko jaki da su ostali na snazi još puna tri mjesec-

Ljeto u Boki 2007.

ca sve do 23. 08. kada upravu nad gradom preuzima Austrija.

Tog dana, u prisustvu lokalnih vlasti, Perast se svečanom i dirljivom ceremonijom oprostio od Venecijanskog znamenja. Venecijanski stijeg spušten je uz grmljavinu artiljerijske paljbe s tvrđave i sa brodova u luci a zatim na srebrnom pladnju prenijet u crkvu. Kapetan Perasta **Giuseppe Viscovich** održao je govor, nakon čega su prisutni, jedan po jedan, ljubeći ga i natapajući ga svojim suzama, stijeg pohranili ispod glavnog oltara crkve Sv.Nikole.

Nakon 210 godina građani Perasta i građani regije Veneto odlučili su svečanom ceremonijom obnavljanja povijesnog događaja obnoviti duboko prijateljstvo koje je stoljećima povezivalo sudbinu dvaju naroda.

Ujutro 19.08 na Peraškoj rivi uz pušćane salve predstavnike regije Veneto, predstavnike zajednice Talijana u Crnoj Gori i brojne Peraštane zavijorio se kao nekada davno stijeg Venecijanske republike.

Navečer je uslijedila svečana ali dirljiva ceremonija spuštanja sti-

jega.

U prisustvu povijesne vojske Venecijanske republike Reggimento Fanteria Veneta – Veneto Real, mornare Bokeljske mornarice Kotorske gradske muzike, zvaničnike regije Veneto, predstavnike grada Perasta i zajednice Talijana u Crnoj gori, stijeg je spušten i kao nekada donesen pred crkvu. Pročitan je ganutljiv govor nekadašnjeg kapetana Perasta Giuseppea Vischovicha na staroslovenskom (čitao pjesnik Vladimir Krsnik-Vlatko Peraštanin nastanjen u Zagrebu) i dijalektu regije

Gospa od Škrpjela

Veneto(čitao Paolo Borsetto). Stijeg je unesen u crkvu, pozdravljen pušćanim salvama a prisutnima se obratili idejni tvorcii ovog putovanja kroz vrijeme.

Perast je na jedan dan bio vraćen u 18 stoljeće a prisutni bili svjesni i ponosni što bar na ovaj način mogu doživjeti dio bogate i burne peraške povijesti.

Tivatsko kulturno ljeto

Najmanji i najmlađi grad u Boki – Tivat, ni ovog ljeta nije pokazao da pati od kompleksa kada je kultura u pitanju sa stanovišta činjenice da je okružen mnogo starijim i kulturno-povijesno raskošnijim sredinama poput Kotora, Perasta ili Budve. Naprotiv, bogatstvom i originalnošću kulturnih programa, Tivat je i ovog ljeta “zadao domaći zadatak” mnogo razvikanim susjednim gradovima i nastavio da promiče kulturu kao brend svoje turističke ponude. Okosnica je manifestacija “Tivatsko kulturno ljeto” koju priređuje JU Centar za kulturu Tivat po oprobanom receptu koncentriranja u dva glavna ljetna mjeseca brojnih likovnih, glazbenih, književnih i kazališnih programa, poglavito onih nastalih u svojoj produkciji.

Početak ovogodišnjeg “Tivatskog kulturnog ljeta” prvih dana srpnja tako je obilježilo otvaranje nova arheološke zbirke pod nazivom **“Blago antičke Boke”**, smještene u kompleksu muzeja i galerija srednjovjekovnog ljetnikovca “Buća-Luković”. Izložbu vrijednih arheoloških eksponata otvorio je ministar kulture u Vladi Crne Gore **Predrag Sekulić**.

- Muzejska zbirka “Blago antičke Boke” još jedna je prilika da se svi zajedno podsjetimo na višemilenijumsko trajanje raznih civilizacija na ovim prostorima, ali i prigoda da se prisjetimo i

Festival klapa u Perastu

značaja očuvanja kulturne baštine i zahvalimo onima koji mukotrpno rade na tom velikom poslu, kazao je tom prigodom ministar Sekulić.

Na svim nivoima kule ljetnikovca “Buća-Luković” postavljena je muzejska izložba koju čini više od 100 arheoloških nalaza, fragmenata kamene plastike, glinenog i staklenog posuđa, bakarnog i srebrnog novca i drugih predmeta za svakodnevnu uporabu koji datiraju iz vremena

postojanja ilirskih, grčkih i rimskih naseobina u Boki Kotorskoj od početka IV stoljeća stare do kraja II stoljeća nove ere. Eksponati su plod više raznih arheoloških istraživanja koja su u Boki vršena u proteklih 50 godina.

Zbirku su priredili tivatski Centar za kulturu i Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture iz Kotora čiji je arheolog **Vilma Kovačević** i autor ove izložbe. Pored nje, na postavi

Ljeto u Boki 2007.

zbirke "Blago antičke Boke" radili su i arheolog-savjetnik **Predrag Lutovac** i viši konzervator **Magdalena Radulović**.

- Moj osnovni motiv prigodom rada na ovoj izložbi bio je da javnosti prikazem dio materijala i saznanja koja su se akumulirala u mom dugogodišnjem radu kao arheologa u Regionalnom zavodu u Kotoru. Jednostavno sam htjela da ovi eksponati izađu iz naših prostorija i depoa i da budu postavljeni na mjesto gdje ih može vidjeti kako stručna, tako i najšira javnost, da bi građani vidjeli jedno veliko kulturno-povijesno bogatstvo ovih prostora, nešto po čemu svakodnevno gazimo, a ne možemo ga prepoznati, istala je autorka izložbe Vilma Kovačević.

Podsjećajući na bogatu sred-

njovjekovnu kulturno-povijesnu baštinu Boke, povjesničar umjetnosti **Aleksandar Čilikov** je naglasio da je stjecajem okolnosti, u njenoj sjenci ostala ništa manje raskošna i važna antička baština ovih krajeva. On je novu arheološku zbirku u ljetnjikovcu "Buća-Luković" nazvao "lijepim kamernim muzejem", podvukavši da ona svjedoči o davnim vremenima kada je u trećem vijeku prije nove ere u Risnu stolovala i čuvena ilirska kraljica Teuta.

- Imena Agruviuma i starog Rizona poznata su na svim svjetskim sveučilištima kada je u pitanju studij povijesti umjetnosti ili arheologije, ali ja imam utisak da, nažalost, ne samo turisti, već i veliki broj građana Crne Gore nema pravih informacija o toj velikoj kulturi kakva je na

ovim proistorima bila u antička vremena, smatra Čilikov.

Tijekom dva mjeseca trajanja "Tivatskog kulturnog ljeta" u srpnju i kolovozu, publika je bila u prilici pogledati izuzetno bogat program - šezdesetak raznovrsnih likovnih, kazališnih, glazbenih i književnih sadržaja.

Svake večeri do konca kolovoza, na ljetnoj pozornici, u galeriji, muzeju ili na maloj kamernoj sceni Centra za kulturu Tivat održavan je makar po jedan program. Posebno upečatljive bile su izložbe slika **Borisa Dragojevića**, skulptura i reljefa **Željka Reljića** i slika **Svetlane Dragojević**, koncert opere **Dragane Del Monaco** iz Beograda, gudačkog kvarteta "Radio String" iz Beča, te orkestra studenata Nacionalnog konzervatorija iz Versaja.

Premijerno je 11. srpnja izvedena i nova kazališna predstava „Nenagrađeni ljubavni trud“ u produkciji Centra za kulturu Tivat koju su kao koproducenti pomogli i beogradski BITEF teatar i Kulturni centar iz Indije.

Istoimeni tekst Viljema Šekspira, poslužio je redatelju „Nenagrađenog ljubavnog truda“ **Nikiti Milivojeviću**, da napravi lirsku komediju o ljudskim naravima, nerealnim očekivanjima i sukobu ljubavi i vlasti koji do kraja ogoljuje pravu prirodu čovjeka. Tekst sa nizom aluzija i paralela na današnje vrijeme i okolnosti u kojima živimo, Milivojević je inscenirao na vrlo duhovit način koji publiku nije ostavio ravnodušnom. Vrlo intrigantna i neuobičajena scenografija koju potpisuje **Geroslav Zarić**, maštoviti kostimi **Zore Mojsilović-Popović** i fantastičan izbor muzike, odnosno soundtrack koji je izabrala **Slavka Nelević** (ujedno odgovorna i za scenski pokret), napravili su zaista jedinstvenu atmosferu u kojoj je publika uživala gledajući jedno prilično neobično „čitanje“ poznatog Šekspirovog komada.

U glumačkom ansamblu predstave, posebno dobra ostvarenja napravili su mladi crnogorski glumac **Goran Slavić**, izvanredni **Miljan Prljeta** koji je kao sluga Moljac napravio rolu dostojnu ostvarenja Kristijana Klavijea u poznato francuskoj filmskoj seriji „Posjetilac“, energična **Ivona Cović**, iskusni **Miodrag Krivokapić**, te zaista komični **Mihailo Ladevac** i **Andrej Šepetkovski** u ulogama Dimena i Longavila. Pored njih, glumačku postavu „Nenagrađenog ljubavnog truda“ čine i **Nenad Stojmenović**, **Milivoje Obradović**, **Stevan Radusinović**, **Danijela Ugrenović**, **Kristina Stevović** i **Ivana Mrvaljević**.

Purgatorije

Venecijanski stijeg ponovo u Perastu

Nagrade najboljima

Najupečatljiviji dio ovogodišnjeg „Tivatskog kulturnog ljeta“ svakako je bio **Međunarodni festival mediteranskog teatra „Purgatorije“** – drugi po redu sa natjecateljskim karakterom, nakon pilot-faze koja je realizirana u ljeto 2005.

Selektor festivala koji je već postao prepoznatljiv među teatarskim kućama na prostoru bivše Jugoslavije, poznati teatrolog i

kazališni kritičar iz Novog Sada **Aleksandar Milosavljević**, u takmičarsku konkurenciju ovogodišnjih „Purgatorija“ uvrstio je šest predstava kazališta iz Crne Gore, Srbije, Hrvatske i Bosne i Hercegovine. U borbi za nagrade tako su na sceni ljetnje pozornice i kamernoj sceni atrijska ljetnjikovca „Buća-Luković“ u Tivtu odigrane predstave „La Capinera“ kazališta na Terazijama iz

Ljeto u Boki 2007.

Beograda, "Mandragola" beogradskog kazališta "Boško Buha", "Nenagrađeni ljubavni trud" u koprodukciji tivatskog Centra za kulturu, BITEF teatra i Kulturnog centra Indjija, "Čovik, zviri i kripot" Gradskog kazališta mladih iz Splita i "Lizistrata" Narodnog pozorišta iz Tuzle, dok je predstava "Maškarate ispod kuplja" Kraljevskog kazališta "Zetski dom" sa Cetinja otpala iz konkurencije jer nije mogla biti izvedena zbog zdravstvenih tegoba glumice **Milke Podrug-Kokotović**.

Jednoglasnom odlukom stručnog žirija koga su činili redatelj **Tanja Mandić-Rigonot**, teatrolog dr. **Darko Antović**, producent mr. **Janko Ljumović**, kritičar i publicista **Veselin Radunović** i glumica **Dubravka Drakić**, produ-

centska nagrada za najbolju predstavu u cjelini i noćani iznos od pet tisuća eura, pripala je baletu "La Capinera" u produkciji kazališta na Terazijama iz Beograda.

"La Capinera" je kazališno ostvarenje visokih umjetničkih dometa u svim segmentima: koreografiji i režiji **Mikela Merole**, u igri baletnog ansambla, u inventivnom kostimografskom i scenografskom izrazu i nadahnjujućoj muzici kompozitora **Kirila Džajkovskog**. Svi elementi predstave harmonično ukomponirani doprinijeli su utisku da je "La capinera" ambiciozan, tragalački kazališni poduhvat koji otvara široko i bogato asocijativno polje za uživanje u vječnu temu o muško – ženskim odnosima, o ljubavi i slobodi, navodi se u

obrazloženju odluke žirija.

Također jednoglasno, glumačka nagrada za najbolje glumačko ostvarenje i novčani iznos od dvije hiljade eura, dodijeljeni su **Ašhen Ataljanc** za odigrane sudbine žena u baletu "La Capinera".

„Ona se sugestivnom, ekspresivnom igrom izdvojila kao umjetnik čija je scenska kreacija zasjenila sve druge viđene na ovogodišnjem festivalu. Njeni pokreti, umijeće igre, umjetnost pretvaranja skrivenih i nevidljivih impulsa duše u vidljivi svijet igre, njena suptilnost i nježnost, kombinirana sa sposobnošću dramatičnog preobražaja u siloviti pokret jedinstven su dar koji pripada izuzetnim umjetnicima, konstatirao je žiri.

Glumačku nagradu za bravuru i sumu od hiljadu eura dobio je

Gradska glazba Kotor

Od fešte do fešte

Goran Slavić za ulogu Tikve u predstavi „Nenagrađeni ljubavni trud“ Centra za kulturu Tivat, BITEF teatra Beograd i Kulturnog centra Indija.

„Promišljenim radom na ulozi, žarom i neskrivenom radošću igre, ovaj mladi glumac uspijeva da Šekspirov svijet komedije učini bliskim i zanimljivim i sebi i publici, obrazložili su članovi žirija i ovu svoju jednoglasnu odluku.

Specijalna nagrada za umjetničko dostignuće koja podrazumijeva i novčani iznos od hiljadu eura, pripala je Kirilu Džajkovskom za originalnu glazbu u baletu „La Capinera“.

Žiri je jednoglasno konstatirao da „nas glazba Kirila Džajkovskog silovito, strastveno i raskošno uranja u bujicu emocija i bogatstvo sazvučja Mediterana“ i da je „ona poetska inspiracija i za baletnu igru i za slušaoca, koji je doživljava kao izuzetan čulni doživljaj“.

Direktorica Centra za kulturu Tivat **Milena Radojević** je prigodom zatvaranja festivala „Purgatorije“ Goranu Slaviću uručila i nagradu koja nosi ime tragično preminule mlade crnogorske glumice **Ivane Tomićić**. Radojević je kazala da je Slavić svojim glumačkim izrazom dao puni doprinos razvoju kazališne djelatnosti.

Iako nisu stigli do nagrada u natjecateljskoj konkurenciji, umjetnici iz Hrvatske ipak su dali poseban obol ovogodišnjim „Purgatorijama“ jer je u pratećem festivalskom programu u Tivtu po prvi put izvedena jedna prava opera – „Rita“ Istarskog narodnog kazališta iz Pule.

Nesvakidašnji kulturni događaj – izvođenje opere – naišao je na veliko zanimanje i topao prijem kod ovdašnje publike koja je sa uživanjem pratila igru i pjevanje odličnog glumačkog ansambla „Rite“ – sopranistice **Lidije Horv-**

at, tenora **Nikše Radovanovića** i baritona **Ronalda Brausa**. Ovu komičnu operu u jednom činu autora **Gaetana Doničetija** i **Gustava Vaeza**, režirao je **Dinko Bogdanić**, a izbor kostima i riješenje scene uradili su **Elvira Ulip** i redatelj Bogdanić. Muziku opere „Rita“ izveo je komorni orkestar „Opere b.b.“ iz Zagreba pod dirige-

ntskom palicom maestra **Vladimira Kranjčevića**. Među publikom bio je i kotorski biskup monsijor **Ilija Janjić** koga su umjetnici iz Pule po završetku predstave posebno pozdravili i uručili mu prigodan poklon.

Dolores Fabijan
Siniša Luković

KRONIKA DRUŠTVA

Odobreno šest projekata HGDCG

Povjerenstvo za kandidiranje projekata radi dodjele financijske potpore hrvatskim udrugama u Crnoj Gori, koje je formirano pri Veleposlanstvu RH u Podgorici, odlučilo je da projekti Hrvatskog građanskog društva Crne Gore: Bokeljska priča, Bokeljski ljetopis, Obnova mandolinskog orkestra 1890, Humanitarna pomoć starim i iznemoglim, Izrada baze podataka za zapošljavanje i Hrvatski glasnik u cjelosti ispunjavaju uvjete zadanim Javnim pozivom.

- Projekti su ostvarivi i u okviru navedenih proračunskih razmjera za Crnu Goru koje dodjeljuje Vlada RH ne predstavljaju dodatni financijski teret, unatoč ograničenim sredstvima kojima MVPEI RH trenutno raspolaže, navodi se, između ostalog, u obrazloženju koje je u ime Povjerenstva dao konzul savjetnik **Igor Ćupić**.

Osim navedenih projekata HGDCG, Povjerenstvo je odobrilo i financiranje zajedničkog projekta HGDCG i Zavičajnog udruženja Napredak Gornja Lastva „Izložba o medu“, jer, između ostalog, „povezuje i prekograničnu suradnju sa Hrvatskom i drugim državama u okruženju, čime se ostvaruje i temeljna zamisao financiranja projekata a to je suradnja više udruga na jednom projektu, interdisciplinarnost i atraktivnost s ekološke i aktualne točke gledišta“.

Povjerenstvo je dalo negativnu ocjenu ostalim kandidiranim projektima jer nisu ispunjavali kriterije date modelom obrasca za podnošenje prijedloga.

Pojedine udruge nisu ispunile temeljne preduvjete niti nakon dopunskog roka za dostavu zatraženih podataka.

Svaka udruga je, podsjetimo, osim projekta urađenog po modelu obrasca, trebalo da dostavi i presliku rješenja o registraciji, dokaz o predaji završnog računa, dokaz o sklopljenim ugovorima u tekućoj godini, popis članova udruge...

Povjerenstvo se, unatoč formalnim nedostacima, osvrnulo s pažnjom na sve projekte, ali nije našlo da su ostvarivi.

Osobito je istaknuta nedovoljna koordinacija među udrugama u kandidiranju sličnih projekata.

Bokeljska priča u Rijeci

Hrvatsko građansko društvo Crne Gore do kraja 2007. planira da: u rujnu realizira projekt »Bokeljska priča« u Rijeci, a u listopadu u Omišu; bude suorganizator i domaćin međunarodnog znanstvenog skupa »Hrvatsko-Crnogorski dodiri- Identitet povijesne i kulturne baštine crnogorskog primorja«, koji će se održati u Kotoru od 04 do 06. listopada; u prosincu organizira medicinski znanstveni skup »Dr. Karlo Radoničić« i koncert šibenske klape »Maslina« pod nazivom »Da te mogu pismom zvati«, a u studenome tradicionalne Božićne koncerte u Podgorici, Baru i Kotoru.

O pripremama za manifestaciju Bokeljska priča u Rijeci, 22.09, razgovarali smo sa tajnikom HGDCG **Tr- ipom Schubertom**.

- Bokeljska priča se prvo ispričala Dubrovniku i to ne bez razloga. To je područje koje je nama najbliže, ali i područje kojega su nemili događaji 90-ih godina prošloga stoljeća udaljili od naših prostora, ali ne od naših srca. To se i pokazalo tijekom tri dana odvijanja programa ove značajne kulturne manifestacije u Dubrovniku.

Slijedeća destinacija Bokeljske priče je krajnja točka Jadranskog mora, grad Rijeka.

Rijeka je grad u kojemu živi veliki broj Bokelja. Boravak u Rijeci je prilika da se susretnemo sa našim sugrađanima koji su napustili Boku i da im osvježimo sjećanja na život u Kotoru i pokažemo dio sadašnjice, ostalim žiteljima Grada i Županije da prezentiramo dio naše bogate kulturne baštine.

Gradonačelniku **Vojku Obersnelu**, koji se prihvatio pokroviteljstva Bokeljske priče, Županu Primorsko Goranske Županije **Zlatku Komadini**, direktoru Turističke Zajednice grada Rijeke **Petru Škarpi**, zahvalni smo što su nam omogućili realiziranje ovog našeg značajnog projekta. Zahvaljujemo i voditeljici HMI-

Kotorska vlastela i u Rijeci

Bokeljska priča krenula sa Straduna

podružnice Rijeka, **Vanji Pavlovec**, predsjedniku Nacionalne zajednice Primorsko Goranske Županije, **Ljubu Radoviću**, Gospodarskoj Komori Rijeke, koji su nam pružili pomoć. Za razliku od Dubrovnika, program je značajno reduciran, ali je osnovna zamisao očuvana.

U okviru programa predviđeno je predstavljanje knjige dr. **Milenka Pasinovića** „Hrvati u Crnoj Gori s posebnim osvrtom na Boku kotorsku i drugu polovicu XX stoljeća“. Govorit će mr. **Darinko Munić** iz Rijeke i predsjednik HGDCG dr. **Ivan Ilić**. Uz prikaz filma putopisa „Boka“ **Frana Alfirevića** bit će otvorena izložba starih razglednica i povijesnih fotografija hrvatskih društava, o kojoj će govoriti povjesničar umjetnosti Muzeja Perast **Marija Mihaliček**. Izložbu će otvoriti prof. **Ivan Kamenarović** iz Rijeke.

Bokeljska noć uz bokešku kužinu bit će održana na Trsatskoj gradini.

- Sudionici programa u Rijeci: ženska klapa Bisernice Boke, Kotorska vlastela, VIS Tri kvarta, gradska lime-na glazba, muška klapa Fortunat, bit će pravi interpretatori Bokeljske priče, kazao je Schubert.

Sjednica Upravnog odbora

26.07.2007. održana je II sjednica Upravnog odbora Društva, na kojoj se raspravljalo o slijedećim pitanjima:

- Financijskom stanju za svibanj i lipanj mjesec.
- Aktivnosti Društva između dvije sjednice

- O kandidiranim projektima na natječaj MVP RH i odluci Povjerenstva.

- Aktivnosti Društva do kraja godine.
- Formiranju podružnice HGDCG u Amsterdamu za čitavu Nizozemsku.
- Ljetovanje djece u Zagrebu.

Čestitke

05.08.2007. upućene su čestitke za Dan pobjede i domovinske zahvalnosti predsjedniku RH **Stjepanu Mešiću**, premijeru **Ivu Sanaderu** i predsjedniku Sabora **Vladimiru Šeksu**.

22.08.2007. upućena je čestitka Hrvatskoj građanskoj inicijativi u povodu Dana osnivanja stranke.

Susret sa novim konzulom

08.08.2007. u prostorijama Gospodarske komore RH u Kotoru, novopostavljeni generalni konzul u Kotoru **Božo Vodopija** predstavio se hrvatskim udrugama iz Crne Gore. Sa njim su bili novi konzul za gospodarstvo **Radojko Nižić**, i dosadašnji prvi konzul **Anto Franjić**, kojemu je ovo bio oproštajni susret, jer odlazi na novu dužnost.

Čelnici prisutnih udruga iz Kotora, Tivta i Herceg Novog upoznali su konzula sa problematikom u radu i budućim aktivnostima.

Kost u grlu

Reagiranje na tekstove “STRJELICE ZATROVANE NEISTINAMA”, Glasnik br. 29, i “DEMOKRACIJA ZATVORENA ZA JAVNOST” Glasnik br. 27

U cilju informiranja čitatelja, u ime Upravnog odbora Hrvatskog građanskog društva Crne Gore, moram reagirati na iznesene činjenice o radu HGDCG, meni i suradnji sa strankom, Hrvatskom građanskom inicijativom.

U tekstovima koje potpisuje predsjednica HGI-a ima niz netočnosti.

Moja prva “greška” je bila što sam se drznuo pa komentirao Sabor stranke. Druga je bila što sam na redovnoj godišnjoj skupštini naše udruge komentirao lošu suradnju sa strankom.

Smatram da kao predsjednik najveće udruge koja okuplja Hrvate u Crnoj Gori, udruge koja je po javnim priznanjima do sada realizirala preko 80% projekata hrvatske nacionalne zajednice u Crnoj Gori, imam pravo i obvezu komentirati jedno i drugo. Posebna je stvar što Vi kritiku izvrćete pa tumačite da je to pokušaj rušenja stranke i vidite nekakve “otrovne strjelice”, što je nonsens. HGDCG je uvijek nudio i davao konkretnu pomoć stranci. Sjetimo se samo predferendumske kampanje. Dakle, sve rečeno u tekstovima, a što vi nazivate netočnostima, spreman sam Vam dokumentirano objasniti.

Način na koji komentirate moje stavove govori o tome da ih uopće niste razumjeli i da ne poznajete kronologiju nastajanja udruga. Našu udругu nazivate “kulturnom”, a sami znate da ona u svojim programima ima puno šire djelovanje. Pogledajte monografiju udruge izdanu povodom petogodišnjice osnutka

ili posjetite arhivu na našem web sajtu.

Postoje li jasne granice između kulturnog, građanskog i političkog djelovanja jedne skupine s nacionalnim predznakom? Je li nacionalna stranka jedini reprezent i parametar hrvatske nacionalne zajednice u Crnoj Gori? Je li Vaš stav da svi članovi naše udruge moraju biti i članovi HGI?

HGDCG je svojim aktivnostima i logistikom, visoko postavio ljestvicu za vrednovanje uspješnosti. Svjedok tome je i podatak da su samo projekti naše udruge, uz projekt još jedne udruge, zadovoljili kriterije za financijsku podršku Vlade RH za ovu godinu. Evidentno je da je to nekome kost u grlu. Neshvatljivo je gdje vidite “ispoljavanje netrpeljivosti, pa i jasnog protivljenja i davanja otvorene podrške svima koji žele da ruše HGI”. U nedostatku argumenata, u tekstovima koji kao da su pisani u nekim prošlim vremenima, prelazite granicu dobrog ukusa i analizirate moju privatnost, navodnu stranačku pripadnost, za koga glasujem, što sam mogao, a nisam i sl.

Nemam namjeru uplitati se u uređivačku politiku Hrvatskog glasnika, ali u njemu je dat velik prostor radu HGI-a, Vama, poslaniku gospodinu **Božu Nikoliću**, što negirate. Navodno samoisticanje čelnika HGD u Glasniku je Vaš privid, jer Glasnik prati aktivnosti udruge.

Dajte prijedlog afirmativnom pisanju o istaknutim Hrvatima. Nije uobičajeno da se jedna politička stranka ovakvim tekstovima obraća jednoj nevladinoj udruzi.

Na kraju, želio bih da vašu uobičajenu misao kojom završavate tekstove, da ćete podržavati suradnju i demokratski dijalog s HGD-om, sprovedete u djelo.

Opro tajni
domjenak
djelatnika
Konzulata
RH u Kotoru

Zahvalnost i dobre želje

Konzul prvog razreda **Anto Franjić** i **Ana Šoletić**, administrativni referent Konzulata Republike Hrvatske u Kotoru, priredili su 20. kolovoza u hotelu „Palma“ u Tivtu oproštajni domjenak.

Nazočan je bio novi diplomatski tim: generalni konzul RH u Kotoru **Božo Vodopija**, konzul prvog razreda **Radojko Nižić** i administrativni referent **Ivana Pištelek**. U ime Veleposlanstva RH u Podgorici bio je nazočan prvi tajnik **Nebojša Kirigin**.

Od „starog“ tima srdačno su se pozdravile brojne uzvanice: biskup kotorski msgr. **Ilija Janjić** i ostali predstavnici Biskupije, predsjednik Hrvatskog građanskog društva Crne Gore dr. **Ivan Ilić**, predsjednici ostalih hrvatskih udruga, predsjednica i članovi rukovodstva Hrvatske građanske inicijative, predstavnici Hrvatske gospodarske komore, brojni ugledni gospodarstvenici, predstavnici hrvatskih i crnogorskih poduzeća.

U ime Konzulata nazočne je pozdravio generalni konzul **Božo Vodopija**.

Uz zahvalnost za dobrodošlicu i pomoć koju mu je pružio na početku rada u Konzulatu, generalni konzul je objasnio da konzul **Franjić** odlazi na polovici mandata zbog promicanja u viši diplomatski rang.

- Nazočnost ovolikog broja uglednih uzvanica govori o uspješnosti i tragu koji su ostavili u Boki, tako da se nadam da će se ovdje rado vraćati, kazao je **Vodopija**.

Nazočnima se u ime grada domaćina obratio gradonačelnik Tivta **Dragan Kankaraš**, koji se također zahvalio dosadašnjim djelatnicima Konzulata u Kotoru i zaželio im uspjeh u daljem radu.

- Vrlo sam zadovoljna suradnjom sa konzulom **Franjićem**, koja je zaista bila na visokom nivou. Zbog

veoma korektnog odnosa koji smo imali žao mi je da odlazi na polovici svog mandata, kazala je za Hrvatski glasnik predsjednica HGI **Marija Vučinović**.

Nastavak uspješne diplomatske aktivnosti i na novoj dužnosti i zahvalnost za dobru suradnju tijekom mandata u Kotoru konzulu **Franjiću** uputila je i redakcija Hrvatskog glasnika. **T.P.**

Početak dobre suradnje

Novi generalni konzul **Božo Vodopija** imao je na početku svog mandata odvojene susrete sa predstavnicima udruga i stranke. - Moto sastanka sa udrugama je bio: Prekinuti sa praksom optuživanja i generalnih konstatacija, a više konkretnih projekata, sa posebnim akcentom na jedinstvo i suradnju, pa podrška Vlade RH neće izostati, kazao je tajnik HGDCG **Tripo Schubert**, koji je bio nazočan tom susretu.

- Prigodom prvih kontakata sa novim konzulom i ostalim djelatnicima izrazila sam očekivanje da će suradnja biti obostrano korektna. Osjetila sam da postoji volja da dobra suradnja koja je do sada postojala sa djelatnicima Konzulata bude nastavljena, istaknula je za naš list predsjednica HGI.

»Amerigo Vespucci« podsjetnik

Ploveći vrhovi

»Amerigo Vespucci«
u Kotorskoj luci

io Bokelje na slavnu pomorsk lost remeplov

Srca svih ljubitelja mora i brodova koji su se krajem ljeta zatekli u Boki bila su puna jer je od 2. do 25. kolovoza u zaljevu boravio predivni stari jedrenjak – školski brod Ratne mornarice Italije »Amerigo Vespucci«

Veteran koji na svojim plećima ima skoro 80 godina plovidbe svjetskim morima tih je dana plijenio je pažnju Kotorana i turista koji su obilazili drevni grad. Nekoliko stotina posjetilaca obišlo je brod, iskoristivši rijetku i vrijednu priliku da stupe na palubu jedne od istinskih legendi svjetskog pomorstva.

Naime, »Vespucci« važi za jedan od najvećih i vizualno najatraktivnijih jedrenjaka na svijetu, pa nije čudo što je taj 76-to godišnji veteran u Kotoru zasjenio mnoge mlađe i jako skupe brodove, poput brojnih megajahti i kruzera koji su uplovljavali u luku drevnog grada. Čak je i sama gradonačelnica **Marija Čatović**, ne krijući zadovoljstvo zbog posjete prelijepog talijanskog broda, rekla da je »Vespucci« svojim izgledom asocira na nekadašnje brojne jedrenjake koji su slavu bokeljskog

pomorstva pronijeli širom svijeta.

Iako se ne radi o borbenom plovilu, »Amerigo Vespucci« je ponos talijanske RM u čiji je sastav ušao 1931 godine. Brod je »preko svega« dug 101 metar, širok 15,56 metara, a sa gazom od 7,3 metara

»Amerigo Vespucci« ima depasman od 4 146 tona. Ovaj jedrenjak ima tri jarbola od kojih je najveći visok 54 metra, kosnik i 26 raznovrsnih jedara ukupne površine 2.553 kvadratna metra za čije pokretanje služi prava »šuma« od preko 20 kilometara ukupne

dužine raznih konopa i sajli. Pored standardnog pogona na jedra, brod ima i dva dizel i jedan elektro-motor ukupne snage 3 tisuće konja sa kojima postiže brzinu od 10 čvorova. Ostalo je zabilježeno da je koristeći kao pogon samo jedra i snagu vjetra, »Vespucci« svojedobno postigao maksimalnu brzinu od 14,6 čvorova

Opslužuje ga posada od 16 časnika, 70 podčasnika i oko 200 mornara uz koje se u ljetnim mjesecima na njega ukrcava i još oko 170 pitomaca, studenata prve godine Pomorske akademije iz Livorna kojima »Amerigo Vespucci« služi kao svojevrsna praktična »škola pod jedrima«.

Brodom koji nosi ime slavnog moreplovca i istraživača rodom iz Firenze Ameriga Vespuccija (1454 – 1512), trenutno komanduje kapetan bojnog broda **Massimo Vianello**. Ovaj iskusni »morski vuk«, specijalista u podvodnom i minskom ratovanju, u svojoj je karijeri služio ili komandovao mnogim talijanskim ratnim brodovima-minolovcima, lovcima mina i raketnim fregatama, ali na pitanje da li više uživa na komandnoj poziciji »Vespuccija« ili nekog od mnogo modernijih tzv. »sivih« ratnih brodova, Vianello bez dileme odgovara: Naravno, ovdje na »Vespucciju« mi je najljepše!

- Ovaj brod je po tehnologiji najstarije plovilo Ratne mornarice Italije i jedini brod iz njenog aktualnog sastava koji je učestvovao u Drugom svjetskom

ratu. Sa izuzetkom navigacijskih sredstava, na brodu je sve isto kao i kada je izgrađen prije 76 godina. Sav namještaj je iz 1931, devedeset posto konopa u snasti je napravljeno od manile i prirodnih vlakana kao što je to bio slučaj na starim jedrenjacima 19. vijeka, sva jedra su također plat-

nena od prirodnih vlakana, a ne od dakrona kao kod suvremenih jedrilica, objašnjava Vianello, dodajući da se i dobar dio kolutnika i vitala na »Vespucciju« pokreće snagom ljudskih mišića, a ne hidraulikom.

Iako je tehnologijom daleko od današnjih modernih ratnih

Besprijekorno održavanje

Posada »Vespuccija« svoj brod održava besprijekorno – iako svaka kap slane morske vode koja padne na njih ostavlja ružne crne tragove oksidacije, svi veoma brojni palubni elementi od mesinga i bronce sjaje se poput starog zlata jer ih mornari stalno čiste i poliraju. Paluba koja obiluje tikovinom, mahagonijem i drugim plemenitim vrstama drva svojim blještavilom i gotovo umjetničkom stilizacijom elemenata poput ograde stepenica koje vode na kasar i kaštel, te impozantne kormilarnice sa velikim kotačima kormila, kompasima i drugom opremom, posjetioca na moment zavara i učini da se ovaj osjeća kao da hoda po nekom od brodova koje smo gledali u starim

filmovima o piratima. Pramac i krma također su bogato ukrašeni ornamentima boje zlata, a posebno impozantni su pulena - pramčana statua koja predstavlja samog Ameriga Vespuccija i mali balkon sa vanjske strane krme po ugledu na stare jedrenjake od prije 200 i više godina. Na brodu je i ukupno 11 manjih čamaca sa pogonom na motor, jedra i vesla koji se koriste u razne svrhe – jedinstven je, međutim, krmeni, drveni komadantov čamac sa jedrima i veslima, urađen u tradicionalnom stilu nekadašnjih barki za lov na kitove koje su nosili brodovi-kitolovci početkom 19. vijeka.

brodova, ovaj stari ljepotan je neizostavan dio procesa obuke novih mornaričkih časnika u Italiji, koja kao i svaka druga prava pomorska zemlja, zna da budući časnici more, vjetar i valove najbolje mogu upoznati upravo na jedrenjaku jer takvi brodovi za sigurnu plovidbu od svojih posada zahtijevaju besprijeorno poznavanje navigacije i samih prirodnih elemenata.

»Vespucci« poput drugih školskih jedrenjaka u svijetu ima radar i moderna sredstva satelitske navigacije, ali se u njegovoj osnovnoj ulozi obuke mladih pomoraca, ona gotovo i ne koriste jer se naglasak stavlja na tradicionalne metode astronomske i terestričke navigacije i stjecanja drugih pomorskih vještina.

Do sada je ovaj jedrenjak odradio preko 70 dužih školskih krstarenja u Mediteranu, Sjevernoj Evropi, Sjevernoj i Južnoj Americi kao i na Tihom oceanu.

- Jedrenjak je sam po sebi, idealno sredstvo za obuku mladih pomoraca. Suština obuke na jedrenjaku je da tim mladim ljudima na početku njihove karijere pruži pravi doživljaj i puni kontakt sa životom na moru,

Manje sretan blizanac

»Amerigo Vespucci« je izgrađen u brodogradilištu u gradu Castelmare di Stabia. U more je porinut je 22. veljače 1931, a već u srpnju iste godine uveden je u operativnu upotrebu Ratne mornarice Italije (IRM).

Brod je proizvod odluke rukovodstva IRM iz 1925 godine o izgradnji dva nova školska broda, a tom prilikom prihvaćen je projekt čiji je autor bio mornaričko-tehnički potpukovnik **Francesco Rotundi**.

U dizajniranju formi trupa ova dva školska jedrenjaka konstruktor Rotundi inspirirao se oblikom tzv. linijskih brodova sa kraja 18. stoljeća. Prvi od dva nova broda, jedrenjak »Cristoforo Colombo« u upotrebu je ušao 1928. i svoju ulogu školskog broda IRM vršio je do kapitulacije Italije 1943 godine. Po završetku Drugog svjetskog rata ovaj brod-blizanac »Amerigo Vespucci« Italijani su predali tadašnjem SSSR-u na ime ratnih reparacija, a Rusi su »Kristofora Kolumba« preimenovali u »Donay« i koristili do početka šezdesetih kada je brod isječen u staro željezo.

Osim ljepote, impozantnih dimenzija i atraktivnosti, »Vespucci« karakterizira i posebna crno-bijela shema po kojoj je obojan njegov trup. Naime, dvije bijele linije koje se protežu čitavom dužinom njegovih bokova predstavljaju dvije topovske palube na linijskim brodovima iz 18. vijeka koji su bili inspiracija njegovog konstruktora.

razvije kod njih osjećaj žrtvovanja i pripadnosti grupi – posadi broda, objašnjava kapetan Vianello.

»Vespucci« je trenutno angažiran na uobičajenom tromjesečnom ljetnom školskom krstarenju sa pitomcima prve godine Pomorske akademije RM Italije iz Livorna. Od 134 ukrcana buduća mlada talijanska

mornarička časnika njih 21 su žene. Na put su krenuli 8. srpnja iz Livorna, a obišli su luke Barcelona u Španiji, Toulon u Francuskoj, Genovu i Cagliari u Italiji, Kotor u Crnoj Gori, Koper u Sloveniji, Trst, Split, te na kraju ponovno italijanske luke Portoferraio i Livorn gdje se 23. rujna i završava krstarenje.

Siniša Luković

Brod obišle stotine posjetilaca

Obnova crkvice Gospe od Milosti

Na blagdan Gospe sniježne, 05.08.2007. godine, biskup kotorski mons. **Ilija Janjić**, je posvetio glavni oltar i blagoslovio crkvu Gospe od Milosti na Tabačini (Kotor), koja je zalaganjem gospodina **Antuna Pane Miloševića** detaljno obnovljena.

U liturgijskom slavlju, koje je održano na otvorenom, sudjelovali su mons. **Anton Belan**, mons. **Srećko Majić** i don **Ante Dragobratović**, župnik crkve sv. Mateja, čiji je zbor pjevao, uz vokalno instrumentalni sastav mladih iz iste župe.

Biskup Janjić je u propovjedi istakao značaj obnove crkvenih građevina u kotorskoj Biskupiji, te naglasio potrebu obnove svakog hrišćanina koji je najljepši hram i ima potrebu za stalnom obnovom.

Crkva Gospe od Milosti je

sagrađena u XV stoljeću. U arhivskom dokumentima često se sreće pod nazivom Gospe od vrtova, ili Gospe od snijega, uz koju se nalazi i groblje, u kojemu je danas zabranjeno pokapanje. U toj crkvi su 1772. godine pokopani brojni građani stradali u posljednjoj kugi, koja je harala u okolini grada Kotora, ali je sam grad bio pošteđen. U crkvi je sačuvana i jedna veoma rustična freska slika iz XVI stoljeća.

Uz Bogorodicu koja predstavlja centralnu figuru vide se i donatori slika u renesansnoj odjeći. Poviše glavnog oltara nalazi se kopija slike «Salus populi romani» (Spas puka rimskoga), iz XVIII st.

Uz ostale donatore obnovu crkve u najvećoj je mjeri pomogla Općina Kotor.

Mons. Anton Belan

U spomen

Gospi od snijega

Tu pred ovim križem besmrtnim
molitvom za spomen duša pokojnih
prvi jutarnji blagoslov
nebu uzdišemo!

Tu pred ovim križem besmrtnim
u bijelini plašta natkrivenih
grobova
zvonikom tvojim –Gospe od snijega
duše predaka štujemo!

Pod okriljem tvojim-Madonna
dell orlo u gluhoj tmini,
zavjet davno nestalih glasova
čutimo:
Vi koji ste nas sazdali
na sjećanje zavjetovani ste!

U ovom dodiru nedokučivog
i ovozemaljskog,
Gospoda i čovjeka,
sjena i života,
Gospe od snijega, tebi se povinuh
i u slavi tvojoj
križ obiteljski cjelivam!

Pred oltarom oronulih stoljeća
milost si iskala,
suzom praiskonskom
za opstanak molila,
iskru drevnog ognja
urom ugaslom preklinjala,
u zavjetu šutnje drevne
trošnom vremenu se iskradala....

I plaštom veličanstvenim
odjenuše te ruke
sinova ovdašnjih
te se zvonik gloriojom oglasi !

Ljubite zemlju ovu gdje praoci
vaši počivaju.
Ljubite križ kršćanski u štovanju
Svetog imena obiteljskog
Ljubite svaku vlat trave
što krvlju didova vaših
korjenje natapa
Ljubite zemlju ovu
i kad stoljeća minu
Ljubite...da bi je i sinovi vaši
ljubili!

Dijana A.Milošević

Nacionalisti ki grafit u Tivtu

Antihrvatska poruka na vjerski praznik

Nepoznati počinitelj ili više njih u noći 14.kolovoza u jednoj od ulica koje dijeli naselja Rolovina, Dumidran i Vrijes u Tivtu, na kolniku su ispisali veliki grafit „Ubi, zakolji da Hrvat ne postoji“. U ovom dijelu grada živi više hrvatskih porodica koje je pojava ovog grafita uznemirila i ogorčila pogotovo zbog toga što je ta neprimjerena poruka osvanula na dan katoličkog vjerskog praznika Velike Gospe.

Poruka dužine oko pet metara na kolovozu je napisana ćirilnim pismom masnom crnom bojom, a pored nje stoji i nešto manji natpis „Srbija“. Pojavu nacionalističkog grafita u Dumidranu osudio je potpredsjednik Opštine Tivat **Krsto Bošković** koji je na poziv građana bio na licu mjesta. On je najavio da će se otkrivanjem počinitelja pozabaviti policija.

Interesantno je, međutim, da političke stranke u Tivtu, uključujući i Hrvatsku građansku inicijativu, nisu službenim priopćenjima osudili ispisivanje antihrvatskih parola. Povodom pojave grafita „Ubi, zakolji da Hrvat ne postoji“ jedino je reagirala općinska organizacija Socijal-demokratske omladine (SDO) Tivat.

Ocjenjujući grafit sramnim, SDO je pozvala sve građane na „ignoriranje brljotina nepismenih osoba, koji su bilo svojim turističkim prolaskom kroz naš grad ili živeći ovdje među nama, jalovo pokušali da unesu razdor i mržnju“.

„Možemo još da konstatiramo da je grafit napisala nepismena

osoba jer imperativ od glagola „ubiti“ glasi „ubij“, a ne „ubi“. Zato apeliramo na primitivce zaslijepljene nacionalističkom mržnjom, da savladaju makar gradivo osnovne škole, prije nego što se upuste u destruktivno djelovanje na međunarodnu politiku. Ukoliko svoje obrazovanje dopune još kojom knjigom, uvjereni smo da će brzo napustiti ideje koje se javljaju jedino u praznim i dokonim mozgovima. Za sve informacije o ljekovitoj literaturi, mogu se obratiti našoj lokalnoj biblioteci, koja je više

nego dobro opremljena. A mi garantiramo da će uvijek biti dovoljno farbe da se prebrišu trabunjanja labilnih i nesretnih pojedinaca, navodi se u priopćenju koje je potpisao predsjednik Izvršnog odbora SDO Tivta **Vojislav Kaluđerović**.

Informacije o pojavi nacionalističkog antihrvatskog grafita u Tivtu prikupljala je i NVO „Inicijativa mladih za ljudska prava“ iz Podgorice koja se bavi dokumentiranjem slučajeva govora mržnje u Crnoj Gori.

Siniša Luković

Uz petu obljetnicu Hrvatske građanske inicijative

Realizirano koliko je bilo moguće

Na domjenku koji smo organizirali u konobi Sv. Roko u Donjoj Lastvi bili su nazočni predstavnici svih gradova u kojima stranka ima općinske odbore ili povjerenike. Tako je ta večer u svečanom tonu okupila predstavnike HGI-a i njihove prijatelje iz Tivta, Kotora, Bara, Budve, Podgorice i Herceg Novog. Na domjenku je bio nazočan i generalni konzul Republike Hrvatske **Božo Vodopija**.

Osim moje pozdravne riječi gdje sam se obratila skupu prigodnim riječima uzvanicima se obratio i generalni konzul. Uz konstataciju da je bilo i još uvijek ima objektivnih, a i subjektivnih razloga koji sprječavaju bolje i efikasnije funkcioniranje stranke mišljenja sam da je u ovom periodu urađeno optimalno koliko su to uvjeti u kojima živimo i koji često neovisno od nas i naše

24. kolovoza 2007. obilježena je peta obljetnica Hrvatske građanske inicijative. Upitali smo predsjednicu HGI Mariju Vučinović kako je obilježen jubilej; da li je zadovoljna ostvarenim rezultatima u vrijeme njenog mandata i kakvi su planovi stranke za naredni period

volje diktiraju ostvarenje mogućeg.

Planovi za budući rad stranke su vezani za ostvarenje zacrtanih programskih ciljeva kako organa stranke tako i svakog pojedinca u njoj koji će zahtijevati još veće zalaganje kako bi HGI više jačala i brže ostvarivala postavljene zadatke.

Kako riješiti probleme hrvatske zajednice u Crnoj Gori; koje konkretne aktivnos-

ti u tom pravcu poduzimate?

- Pitanje rješenja problema koji tište hrvatsku zajednicu u Crnoj Gori je kompleksno. Svakako najvažnije pitanje za sve građane Crne Gore pa tako i hrvatsku zajednicu je pitanje donošenja ustava, iz kojeg proizlaze i zakoni koji će regulirati odnose manjina u Crnoj Gori.

Učešće našeg poslanika u republičkom parlamentu koji je ujedno i član Ustavnog odbora pokazalo se očito ispravnim, jer od svih hrvatskih udruga kojima smo poslali verziju prijedloga ustava nismo dobili niti jedan negativni komentar. Zbog ovih konstatacija i zbog prihvaćanja dva amandmana našeg poslanika, mislim da je ponuđeni prijedlog ustava što se tiče manjinskih prava za HGI u načelu prihvatljiv.

Preko našeg poslanika **Boža Nikolića** pokrenuli smo i veoma važno pitanje restitucije imovine Hrvata i imovine Katoličke crkve u Crnoj Gori.

Sagledavajući gore navedeno moram konstatirati da je odluka HGI o učešću našeg predstavnika u crnogorskom parlamentu

Predstavnici HGI sa ansamblom LADO

bio ispravan i opravdan potez.

Problem hrvatske zajednice je i gospodarstveno pitanje. U ovom momentu stranka HGI ušla je u realizaciju projekta sa jednom talijanskom firmom gdje se očekuje zaposlenje nekoliko desetaka mladih ljudi.

Jedan od načina kako vidim rješenje problema Hrvata u Crnoj Gori je i uključivanje svih hrvatskih udruga u Krovnu udrugu Hrvata jer samo tako jedinstveni (jaki kao sedam biblijskih prutova), imamo šansu da ostvarujemo ciljeve koji su u interesu hrvatskog korpusa.

Ima li naznaka da će DPS ispuniti obaveze iz koalicionog predizbornog sporazuma?

- Što se tiče ispunjenja predizbornog sporazuma sa DPS tu nismo apsolutno zadovoljni dinamikom realizacije koja bi trebala da prati taj sporazum. Nakon dužeg perioda koji nije bio povoljan za nas, sada, nakon etape godišnjih odmora, realizirat ćemo mjesto pomoćnika ministra za nacionalne manjine. U pitanju je realizacija još nekih mjesta u ministarstvima, a također i realizacija mjesta na lokalnoj razini.

Kakve su bile aktivnosti stranke u ljetnom periodu koji je već iza nas?

- HGI je aktivno podržavao i poticao hrvatske udruge da u ljetnom periodu organiziraju što veći broj kulturnih događanja. Cilj nam je bio da preko hrvatske kulturne baštine, glazbe, folklora u zajedništvu sa našom crkvom podržimo svijest o zajedničkoj pripadnosti.

Pomogli smo dolazak folklornog ansambla LADO u Kotor, koji je bio svojevrsan praznik za oči za sve prisutne te prelijepe večeri na ljetnoj pozornici. U Tivtu smo dali podršku Krovnoj udruzi i NVO Hrvatski forum koji su organizirali međunarodni folklorni skup Hrvatske, Mađarske i Rumunije. Skupina od preko stotinu učesnika prodefilirala je gradom u narodnim nošnjama uz igranje pojedinih koreografija. Svečanost se nastavila na pristaništu obala

Koncert na rivi

Pine, a zatim su svi gosti odvedeni brodom „Vodena kočija“ na izlet po Bokokotorskom zaljevu.

HGI je uvažavajući potrebe mladih izašla u susret navijačima „Hajduka“ i omogućila im grupni odlazak na nogometni susret Budućnost-Hajduk u Podgoricu.

16.08.2007. na blagdan Sv.Roka podržali smo ideju župnika don Iva Ćorića, Krovne udruge i Hrvatskog foruma da se u Donjoj Lastvi nakon svečane mise i procesije održi koncert splitske grupe „Trio gušti“.U zajedničkom druženju vjernika, članova udruga i stranke nazočili su i visoki predstavnici Veleposlanstva RH i Generalnog konzulata. Svečarsko druženje je nastavljeno do ranih jutarnjih sati.

17.i 18.08.2007. gost Krovne udruge, Hrvatskog foruma i župnog ureda Donja Lastva uz podršku HGI bila je limena glazba iz Travnika. Prvog dana održan je koncert u bašti hotela Mimoza u Tivtu, dok su drugi dan bili gosti tivatske glazbe gdje su od dva glazbena društva napravili jedan orkestar. Na brodu „Vodena kočija“upriličili su svojevrsan koncert na putu od Tivta do Kotora gdje su učestvovali na“ Bokeljskoj noći“uz maksimalan broj publike. Bilo je prisutno preko 450 ljudi.

Ovo je jedan dio kulturnih događaja koje je naša stranka ispratila uz normalan politički rad koji je i u ovim ljetnim danima bio vrlo dinamičan, istaknula je predsjednica HGI.

- Na kraju bih htjela istaći jednu ispravku iz prošlog broja „Hrvatskog glasnika“ koja se, vjerujem, potkrala zbog neinformiranosti. Radi se o tekstu „Još jedan poziv“ gdje se hrvatske udruge pozivaju na bolju suradnju s „Hrvatskim glasnikom“ kako bi što bolje i ispravnije informirali svoje čitatelje. Ispravak se odnosi na dio teksta o dr.Miroslavu Mariću nakon spominjanja udruge „Herceg Stjepan Kosača“ gdje se kaže „Ili kad općinski odbor HGI u Herceg Novom na čijem je čelu nešto uradi. Došli bismo, nije Herceg Novi tako daleko...“ Radi čitatelja i onih koji su u većem broju zvali kancelariju HGI Tivat ovim putem demantiramo da HGI ima općinski odbor u Herceg Novom i da je dr.Miroslav Marić na njegovom čelu. Iskreno se nadamo da će se u budućnosti i Hrvati Herceg Novog politički organizirati te da će HGI i u ovom Bokeljskom gradu uskoro imati svoj općinski odbor, kazala je na kraju Vučinović.

T. Popović

I ove godine organizirano ljetovanje u Zagrebu

Na misi u svetištu Marije Bistrice

Iskrena skrb za djecu

Djeca iz Kotora, Tivta i Bara, njih 47, sa četiri pratioca, bili su smješteni u Gradu mladih Granešina.

Riječi dobrodošlice uputio nam je upravitelj Grada mladih **Andelko Pušić**, a zatim su djeca smještena u paviljone.

Utorak nas je neugodno iznenadio kišom i hladnim vremenom. I tu se pokazala iskrena skrb za djecu. Predsjednik Turističke zajednice Grada Zagreba **Vladimir Velnić** posjetio je djecu i uručio im kišne kabanice na poklon kako bi i po takvom vremenu mogli uživati u

Turistička zajednica Grada Zagreba i Grad Zagreb u suradnji sa Hrvatskim građanskim društvom Crne Gore i ove je godine organizirala desetodnevni boravak djece iz Crne Gore u Zagrebu, od 9. do 19. srpnja

obilasku grada.

Svaki dan je bio pažljivo isplaniran kako bi djeca upozнала što više kulturno-povijesnih spomenika Zagreba i okolice, ali i uživala u zabavi i rekreaciji na

Jarunu, utrci quadova i kartingu.

Prvi dan je bio posvećen razgledanju zagrebačkih znamenitosti: Kaptola, Trga bana Jelačića, Dolca, Tkalčičeve ulice, Krvavog

mosta, Kamenitih vrata, Opatičke ulice, Markovog trga, Katarininog trga, Kule Lotrščak, Strossmayerovog šetališta, Opatovine, katedrale sv. Stjepana.

Djeca su bila oduševljena posjetom ZOO vrtu, gdje su sudjelovala u edukativnoj radionici o životinjama.

U parku Ribnjak održavao se dvotjedni festival zabave i kulture. Djeca su sudjelovala u likovnim, žonglerskim i kiparskim radionicama, gdje su pokazala svoj talent, posebno u oblikovanju slika u gipsu.

Pružena im je prilika da prisustvuju hodočasničkoj misi u najvećem marijanskom svetištu na blagdan Majke Božje Bistričke, a u popodnevnom satima posjetili su Gornju Stubicu, te pod zidinama Dvorca Oršić prisustvovali programu Tabor film festivala.

Okolicu Zagreba upoznali su kroz jednodnevni izlet u okolicu Zaprešića, gdje su prisustvovali vratolomijama najbržih hrvatskih četverokotačnih vozila – quadova.

Djeci je priređena i vožnja po pistama Karting centra Zagreb u Španskom.

Ljubazni domaćini su im omogućili da prisustvuju i kazališnim predstavama. Na manifestaciji Ljeto u Dubravi prisustvovali su predstavi Dječjeg kazališta „Igra“. Na ljetnoj pozornici Histriona uživali su u predstavi „Fallštofijada“.

Ni sport nije zaboravljen. Organiziran je posjet stadionu Dinama na Maksimiru. Posjetili su muzej tog nogometnog kluba i s pažnjom razgledali bogatu kolekciju trofeja koje je ovaj klub osvojio od svog osnutka. Direktor muzeja upoznao ih je sa vrhunskim dometima Dinama kroz povijest, kao i najvećim nogometnim zvijezdama čije slike krase zidove muzeja. Djeci su uručeni pokloni, majice – dresovi Dinama i brošure o klubu. Kasnije su prisustvovali treningu igrača i od njih dobili autograme.

Organizirano je i prisustvo otvorenju jedne od najpoznatijih

U trenucima

zagrebačkih manifestacija – 41. međunarodne smotre folklor.

Iskrenu zahvalnost upućujemo gradonačelniku Zagreba **Milanu Bandiću**, koji je, i pored brojnih obveza, našao vremena da nas, sa predstavnicima Turističke zajednice Grada Zagreba, posjeti u Gradu mladih Granešina, uputi nam ljubazne riječi podrške i ohrabrenja, kao i želje da se ova suradnja nastavi i sljedećih godina.

Djeci su uručeni pokloni – majice, kape, CD o gradu Zagrebu... Bandić je ostao na ručku sa dje-

com da bi se sam uvjerio u kvalitetu smještaja i usluga.

Zahvaljujemo i ljubaznom osoblju Grada mladih koji su uložili maksimalan napor da bi djeca bila zadovoljna i osjećala se kao kod kuće.

Ne smijemo izostaviti ni animatoricu **Ivanu Buzjak**, koja je u svakom trenutku bila tu da ispuni dječje želje. Koliko su je djeca zavoљjela, govori i sam rastanak u suzama i želja da ih ona dočeka i naredne godine.

Prof. Ljiljana Markić

Izložba u sjedištu UNESCO-a

Napori koje ulažu članovi te udruge ove su godine dobili i posebno priznanje jer je u sjedištu UNESCO-a u Parizu prigodom 13. srpnja Dana državnosti i Crne Gore, otvorena izložba radova studenata –polaznika prošlogodišnje Međunarodne radionice arhitekture i valorizacije tradicionalnih ambijentalnih cjelina, a koju već pet godina u Gornjoj Lastvi priređuju „Napredak“ i Viša arhitektonska škola „Val de Seine“ iz Pariza.

Ova izložba pod nazivom „Gornja Lastva i Boka Kotorska – kako dalje“ tokom prve polovice srpnja bila je otvorena u novim prostorijama škole „Val de Seine“.

Njena okosnica su radovi studenata arhitekture i prostornog planiranja iz više europskih zemalja koje su su lani, boraveći u Gornjoj Lastvi, napravili na temu očuvanja, obnove i valorizacije u smislu održivog razvoja, tradicionalnog graditeljskog nasljedja, prirodne sredine i arhitekture tog izuzetno atraktivnog i očuvanog starog bokeljskog sela.

Pored samih studenata i voditeljice radionice, profesorice **Lorance Fevell**, predavanje na temu iskustava iz Gornje Lastve tokom trajanja izložbe održao je i direktor Više arhitektonske škole „Val de Seine“ **Jean-Claud Morenau**, a francuskoj javnosti je o ovom projektu govorila i ambasadorka Crne Gore u Parizu **Milica Pejanović-Djurišić**.

- Bilo je riječi o tome kako nastaviti realizaciju projekta zaštite i obnove tradicionalnih ambijen-

Udruga Kulturno – zavičajno društvo „Napredak“ iz Gornje Lastve kraj Tivta nastavila je i ovog ljeta sa nizom aktivnosti usmjerenih ka promoviranju i zaštiti tog starog bokeljskog sela na obroncima Vrmca

talnih cjelina u Boki koji je Općina Tivat za vrijedne lokalitete na svojoj teritoriji napravila još 1986 godine. Pored iskustava na primjeru Gornje Lastve, tajnik za urbanizam Općine Tivat **Zorica Gverović** je na debati u Parizu predstavila i aktuelno stanje, probleme i perspektive daljeg urbanističko-planskog razvoja Tivta, kazala je po povratku iz Francuske članica rukovodstva NVO „Napredak“, arhitektica **Marija Nikolić**. Ona je u Parizu predstavila rad tog udruženja, a sa kolegama sa francuske arhitektonske škole, gosti iz Crne Gore razmijenili su iskustva u vezi sličnih projekata koji su već realizirani u južnoj Francuskoj.

Nakon ovog značajnog međunarodnog istupa, „Napredak“ se okrenuo djelatnostima u samoj Gornjoj Lastvi pa je tako prigodnom svečanošću uz koncert klapa „Jadran“ i tradicionalnom ugostiteljskom ponudom, sredinom srpnja obilježen početak stalnog rada kafane u sklopu seoskog Doma kulture, odnosno realizacije projekta javnog rada „Podrška razvoju ruralnog turizma“.

„Napredak“, Općina Tivat, Zavod za zapošljavanje Crne Gore, te tivatska Turistička organizacija i Centar za kulturu partneri su u realiziranju ovog projekta koji podrazumijeva sezonsko zapošljavanje dvoje Tivćana sa evidencije lokalnog Biroa rada. Oni će tokom ljetnje turističke sezone raditi u kafani u Gornjoj Lastvi i pomagati u održavanju i promociji pješačkih i staza za mountain-bike po obroncima brda Vrmac.

Seoska kafana smještena je u dijelu prostorija mjesnog Doma kulture „Ilija Marković“ koji je ulaganjem oko 60 tisuća eura od strane USAID-a, Opštine Tivat i mještana, potpuno obnovljen i rekonstruiran prije tri godine. Budući da u selu ima i starih kuća u kojima se turistima nudi 15-tak ležajeva, te da tokom ljeta Gornju Lastvu pohodi veliki broj izletnika i posjetilaca više kulturno-zabavnih manifestacija koje se ovdje organiziraju, bilo je neophodno obezbijediti stalan rad makar jednog ugostiteljskog objekta kako bi posjetioci imali adekvatno mjesto za osvježenje.

Sa jedne od radionica

- Uz Pomoć ZZP i Općine Tivat uspjeli smo da ove godine na tri mjeseca zaposlimo dvoje ljudi koji će kafanu držati otvorenom svakog radnog dana od podne do kasno uveče, a vikendom kada je broj posjetilaca u selu povećan, tokom cijelog dana. Svi oni kojima je dosta kafića na gradskoj rivi Pine, mora i ljetnje vreve, ovdje mogu naći svoj mirni kutak i svježinu brda i netaknute prirode, kaže predsjednik KZD „Napredak“ **Zoran Nikolić** dodajući da svi posjetio- ci seoske kafane tu mogu naći piće i „ono što se uvijek moglo dobiti u Gornjoj lastvi – fetu domaćeg sira iz ulja, pršuta, slanu ribu, šaku maslina i lastovski med“. Akcenat jet, dakle, na autentičnoj hrani koju su stanovnici Gornje Lastve konzumirali stoljećima što dolazak, makar i na pola sata, u to selo povezano asfaltnim putem sa Jadranskom magistralom, čini neuporedivim guštom za svakog turistu koji želi osjetiti dio autentičnog duha ovog kraja, mirisa i atmosfere brda Vrmac, starih maslin- jaka i bujne mediteranske veg- etacije koja okružuje Gornju

Lastvu. Oni koji se najave dan ranije, u kafani mogu dobiti i mjesni gastronomski specijalitet – čuvenu „lastovsku teću“, od- nosno mladu teletinu i krompir koji se u masti više sati peku u zatvorenoj velikoj posudi.

- U Gornju Lastvu dolazi sve više ljudi, pogotovo onih koji „bježe“ od mora, gužvi i pretr- panih plaža. Stranci koji ovdje dolaze i u organiziranim grupa- ma na izlete, oduševljeni su selom i čitavim ambijentom, a dosta interesovanja ima i za pješačke staze po Vrmcu koje bi, međutim, trebalo malo urediti i ponovno detaljno očistiti, kaže Nikolić dodajući da ozbiljan pr- istup razvoju ruralnog turizma u Gornjoj Lastvi podrazumijeva i veću angažiranost ovdašnjih turističkih agencija na pripremi i promociji tih programa, pogo- tovo tokom zime.

- Tako to radi ozbiljan svijet, a mi ovdje još prilično improviziramo i oslanjamo se prvenstveno na pet-šest entuzi- jasta. No, možda je to i dobro jer sve još nije pretjerano ko- mercijalizirano, podvlači Nikolić.

Koncem srpnja u Gornjoj Lastvi „Napredak“ je priredio i

tradicionalnu veliku „Lastovsku feštu“ koja je i ove godine okupila veliki broj pos- jetitelja, kako žitelja Tivta, tako i brojnih turista iz inozemstva. Na platou ispre crkve Sv. Marije odred podružnice Boke- ljske mornarice iz Tivta odigrao je tradicionalno kolo uz pratnju Glazbeno-prosvjetnog društva „Tivat“, da bi potom ispred seo- ske kafane i Doma kulture do duboko u noć trajala zabava uz odličan štimung koji su stvorili glazbenici sastava „Tri kvarta“ iz Kotora.

Nedugo potom, početkom kol- ovoza, organizirana je i tradi- cionalna kulturno-zabavna manifestacija „Večer u mlinu“. Na platou ispred crkve Svete Marije tom prigodom nastupile su klape „Bisernice Boke“ i „Bokeški mornari“ iz Kotora, odnosno „Jadran“ iz Tivta, a u prostoru starog mlina za ma- sline otvorena je izložba slika Kotoranke **Brune Mudrić-Petr- ović**.

Siniša Luković

Država jača od općine

U prošlom broju Glasnika dali smo tekst pod nazivom „Od klaonice do Galiona“ gdje smo pokušali locirati mjesto stare klaonice, kao i njeno premještanje na mjesto koje se nekada zvalo „Stari maceo“, a danas se tu nalazi restoran „Galion“.

U ovom broju smo također odlučili pisati o Kotorskoj rivi, te smo odabrali dokument koji govori o proširenju, odnosno ispravci trase puta uz more duž gradskih zidina. Ono što nam je odmah upalo u oči je pitanje odnosa vojnih tj. državnih vlasti i općine Kotor, koja je u to vrijeme bila u sastavu Austrougarske monarhije. Zapazili smo da je državno vlasništvo, tada zastupljeno uglavnom kroz vojno prisustvo, bilo mnogo veće, odnosno da je država uvijek imala prednost nad općinom i da je Općini davala/ili ne „koncesije“ za korištenje određenih dijelova teritorija uz ograničenje da joj iste mogu biti oduzete u trenutku kada se Državi učini da bi joj ti isti dijelovi mogli biti od koristi.

Cijela Riva, koja je u austrijskom katastru označena kao čestica zemlje 3, bila je u državnom-vojnom vlasništvu, nešto kao danas Morsko dobro. Istražujući dalje, naišli

Državne-vojne vlasti u doba austrijske vladavine Kotorom su imale široke ovlasti nad zemljištem u Općini Kotor i davale su ga Općini u vidu „koncesija“ ograničenog tipa

in presenza dei sottoscritti.

Con ordinanza No. 1571 dda 16 Marzo a.c. dell'i.r. Intendenza militare venne permesso l'allontanamento della fila di legna della lunghezza di 20 metri esistente al deposito legna alla Marina e più tardi con telegrama No. 237 del 13/4 a.c. l'asporto d'una seconda figura di legna, perché questa impediva il riattamento d'un viale progettato dal Comune di Cattaro, contemporaneamente ha però anche ordinato, che venga redatto un protocollo firmato dall'I.R. Magazzino di Susistenze, dalla Direzione del Genio e dell'Amministrazione Comunale, il quale avrebbe scopo di tutelare i diritti dell'Erario Militare sulla piazza della legna lungo la marina, nella direzione sino alla Porta – Francesco, affinché da questa concessione, in tempo futuro non possa venir dedotto alcun diritto da parte

Prijepis:

OK LXIX- 695

Protocollo

Assunto il giorno 13 Aprile 1880, in base all'occluso piano,

della Comune di Cattaro.

Siccome alla riva deve venir riservata una striscia, della dimensione che si vede dall'unito piano, per scopi di manipolazione della marina mercantile, giacché questo spazio non può venir impiccolito; il viale verrà tracciato nella maniera che addimosttra l'unito abbozzo. Dopo detratta la larghezza del viale e della cunetta resta quale deposito di legna la striscia irregolare lungo il muro fortificatorio.

La parte più convenevole per depositare la legna è lo spazio vicino il bastione Corner. Questo è sufficiente per l'attuale quantitativo di legna; e nel caso che abbisognasse una più grande quantità deve venir preso riflesso anche alla striscia lungo il muro fortificatorio, persino con diritto d'occupare una parte del viale fino al bastione

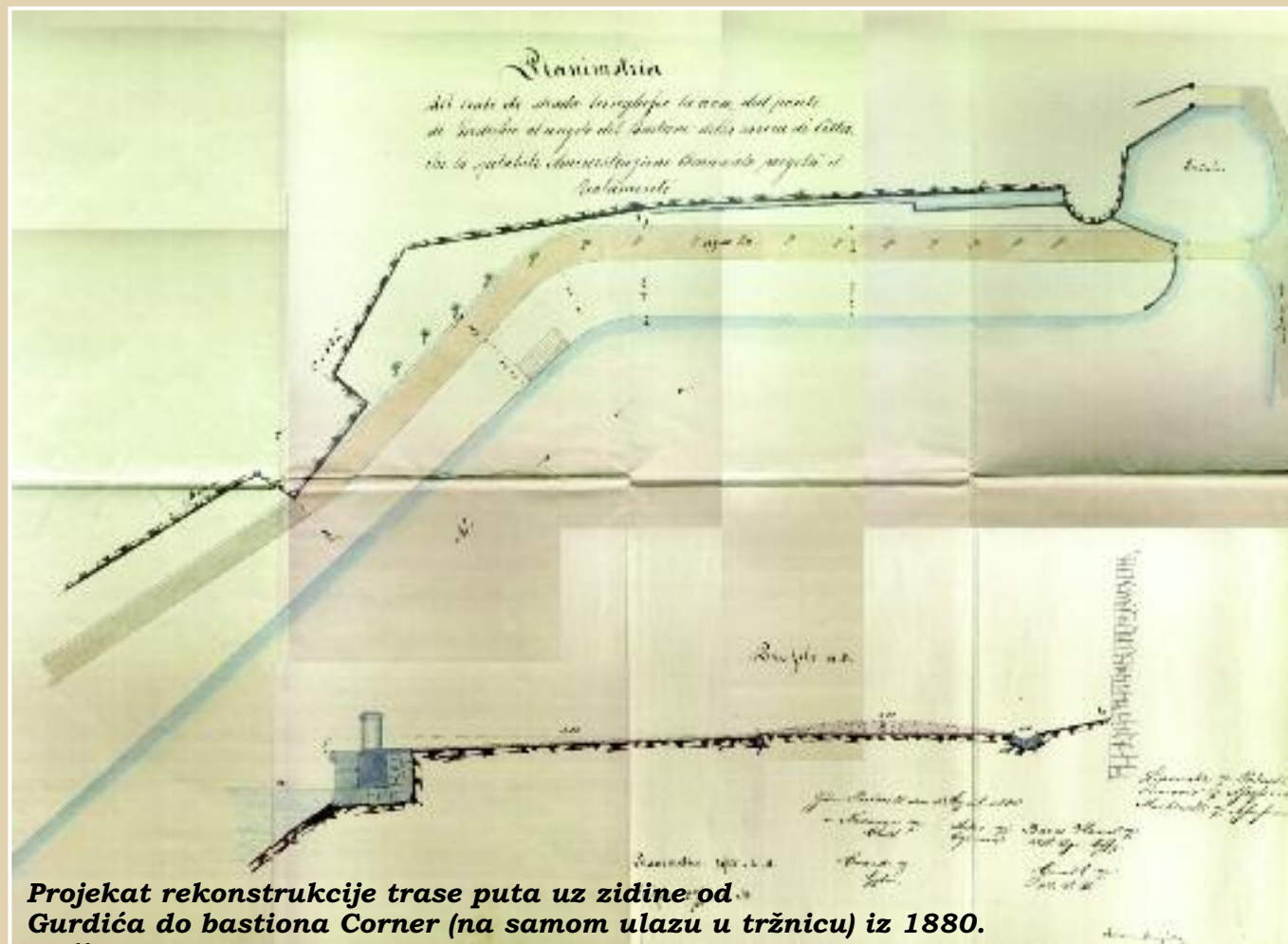
Gordicchio.

A tenore dei documenti che si trovano nell'archivio della locale Direzione del Genio /: Protocollo del 7 Ottobre 1830 col quale viene fissato il confine /: il terreno tra il muro fortificatorio ed il mare è proprietà promiscua, e tanto l'i.r. Erario militare, quanto il Comune di Cattaro ha il diritto di servirsi, però in maniera che il Comune non deve erigere cosa che impedisca le operazioni militari nella fortezza, mentre ché all'Erario Militare resta libero di costruire edifici ecc. colà per scopi fortificatori o generalmente militari; cosipure resta riservato all'Erario Militare lo spazio che gli abbisogna per scopi militari-amministrativi.

Dal precitato si vede, che l'Erario Militare ha fondato il diritto di depositare Legna lungo la scarpa del muro fortificatorio tra il bas-

tione Corner e quello di Gordicchio.

Avuto riguardo all'utile generale che risulta col riattamento del viale progettato e preso riflesso che con ciò non vengono restrinte in nessuna maniera le operazioni militari viene trasportata, dall'I.R. Magazzino delle Sussistenze, la legna nello spazio vicino al bastione Corner per agevolare l'erezione del viale; viene però espressamente osservato, che questa concessione, non dà diritto di sorte al Comune di Cattaro per l'esclusivo usufrutto dell'evacuata piazza di legna e ché in appresso resta libero all'I.R. Amministrazione delle Sussistenze Militari in ogni momento l'usufruttare in caso di bisogno tutto il tratto tra il bastione Corner e Gordicchio, cosichè l'accatastare legna e la manipolazione colla medesima sia

Projekat rekonstrukcije trase puta uz zidine od Gurdića do bastiona Corner (na samom ulazu u tržnicu) iz 1880. godine.

possibile in ogni tempo senza impedimento.

Le a piedi del protocollo applicate autografe firme dei presenti Amministratori Comunali rendono obbligatoria per il Comune di Cattaro la qui esposta condizione.

Nel mentre l'Amministrazione Comunale coll'applicazione delle firme, accetta le condizioni più sopra esposte, dichiara, di non esser da ciò impedita di domandare in via legale, - che la piazza di legna erariale tra il bastione Korner e Gordichio venga del tutto levata. - Questo intento cerca di raggiungere, perché le cataste di legna, si trovano nel più frequentato luogo del porto e dà motivo a molteplici lagni tanto per motivi d'estetica, d'igiene, come pure d'immoralità, i quali possono solamente venir tolti se il deposito di legna erariali viene radicalmente allontanato da quel luogo.

Se però il comune di Cattaro non potrebbe conseguire ciò, allora cercherebbe per mezzo dell'autorità competente, che la piazza della legna venga confinata ed contornata da un rastello.

Napomena:

1. Na istom dokumentu pisanom na njemačkom jeziku, goticom, sa lijeve strane se nalaze potpisi vojnih vlasti, dok su na desnoj strani sljedeći potpisi:

Lipovatz Podestà

Tomovich Assessore

Martinelli assessore

2. Sva dokumenta u ovom predmetu su zavedena na našem jeziku.

Prijevod:

Zapisnik

Sačinjen dana 13 travnja 1880. godine na osnovu priloženog plana, a u prisustvu niže potpisanih

Naredbom br. 1571 od 13. ožujka t.g. c.k. Intendantura je dozvolila udaljavanje reda drva dugog 20 metara koji se nalazilo na skladištu drva u Luci, a potom

telegramom br. 237 od 13. 04. o.g. odnošenje još jednog reda, jer je ometao rekonstrukciju puta kojeg je projektirala Općina Kotor. Istovremeno je, međutim, Intendantura naredila da se sačini zapisnik kojeg će potpisati Skladište ratnih rezervi, Direkcija vojnog inženjeringa i Općinsko Upraviteljstvo, koji će imati za cilj da štiti prava Vojnog erara u vezi prostora za prodaju drva duž luke, koji se pruža u pravcu Vrata sv. Franja (Južna vrata), kako u budućnosti Općina, na osnovu ove dozvole, ne bi mogla polagati bilo kakvog prava.

Budući da se na Rivi mora ostaviti jedna traka, dimenzija koje se vide na planu u prilogu, radi manipuliranja trgovačke mornarice, a pošto se ovaj prostor ne može smanjiti, put će biti trasiran na način kako pokazuje nacrt u prilogu. Pošto se oduzme širina puta i odvodnog kanala, ostat će za skladištenje drva nepravilna traka duž zidina.

Najprikladniji prostor za skladištenje drva je onaj blizu bastiona Korner. Ovaj prostor je dovoljan za sadašnju količinu drva, a u slučaju da bude potrebna veća mora se razmisliti i o traci duž zidina, čak i o pravu da se zauzme jedan dio ulice do bastiona Gurdić.

Na osnovu dokumenata koje se nalaze u arhivi lokalne Direkcije vojnog inženjeringa /zapisnik od 7. listopada 1830. godine kojim je određena granica/ zemljište između zidina i mora je mješovitog (zajedničkog) vlasništva, i tako da i c.k. Vojni erar i Općina Kotor imaju pravo korištenja, međutim na način da Općina ne smije graditi objekt koji bi onemogućavao vojne operacije u tvrđavi (gradu), dok međutim, Vojni erar ima pravo gradnje zgrada itd. na tom mjestu u obrambene ili općenito vojne svrhe; također ostaje rezerviran prostor Vojnom eraru koji mu je potreban u vojno-administrativne svrhe.

Iz prethodnog se vidi, da je Vojni erar zasnovao pravo skladištenja drva duž kosih zidina između bastiona Korner i Gurdić.

Uzimajući u obzir opću korist koja proizlazi iz rekonstrukcije projektiranog puta i razmotrivši činjenicu da ni na koji način neće biti ograničene vojne operacije, c.k. Skladište ratnih rezervi je premjestilo drva na prostor blizu bastiona Korner kako bi omogućilo izgradnju puta; međutim izričito je naglašeno, da ovo ustupanje, ne daje pravo te vrste Općini Kotor za isključivo korištenje prostora ispražnjenog skladišta drva i da u svakom trenutku, prema potrebi, ostaje na slobodno raspolaganje c.k. Upravi ratnih rezervi cijeli potez između bastiona Korner i Gurdić, tako da slaganje drva i njihovo premještanje bude moguće u svakom trenutku bez smetnji.

Svojeručni potpisi ovdje prisutnih Općinskih upravitelja koji se nalaze na kraju ovog zapisnika, obavezuju Općinu Kotor na poštivanje ovdje izloženih uvjeta.

U momentu kada Općinsko upraviteljstvo, stavljajući svoje potpise, prihvaća gore izložene uvjete, izjavljuje da ovim nije spriječeno zatražiti zakonskim putem, da prostor za prodaju državnih drva između bastiona Korner i Gurdić bude u potpunosti oslobođen. Općinsko upraviteljstvo pokušava ostvariti ovu namjeru zato što se hrpe drva nalaze na najpogorijem mjestu u luci i potiče mnogobrojne pritužbe kako zbog estetskih, higijenskih, tako i moralnih razloga, koje jedino mogu biti otklonjene potpunim uklanjanjem skladišta državnih drva sa tog prostora.

Ukoliko, međutim Općina Kotor ne bude to mogla postići, tražit će putem nadležnih vlasti, da prostor za prodaju drva bude omeđen i ograđen rešetkama.

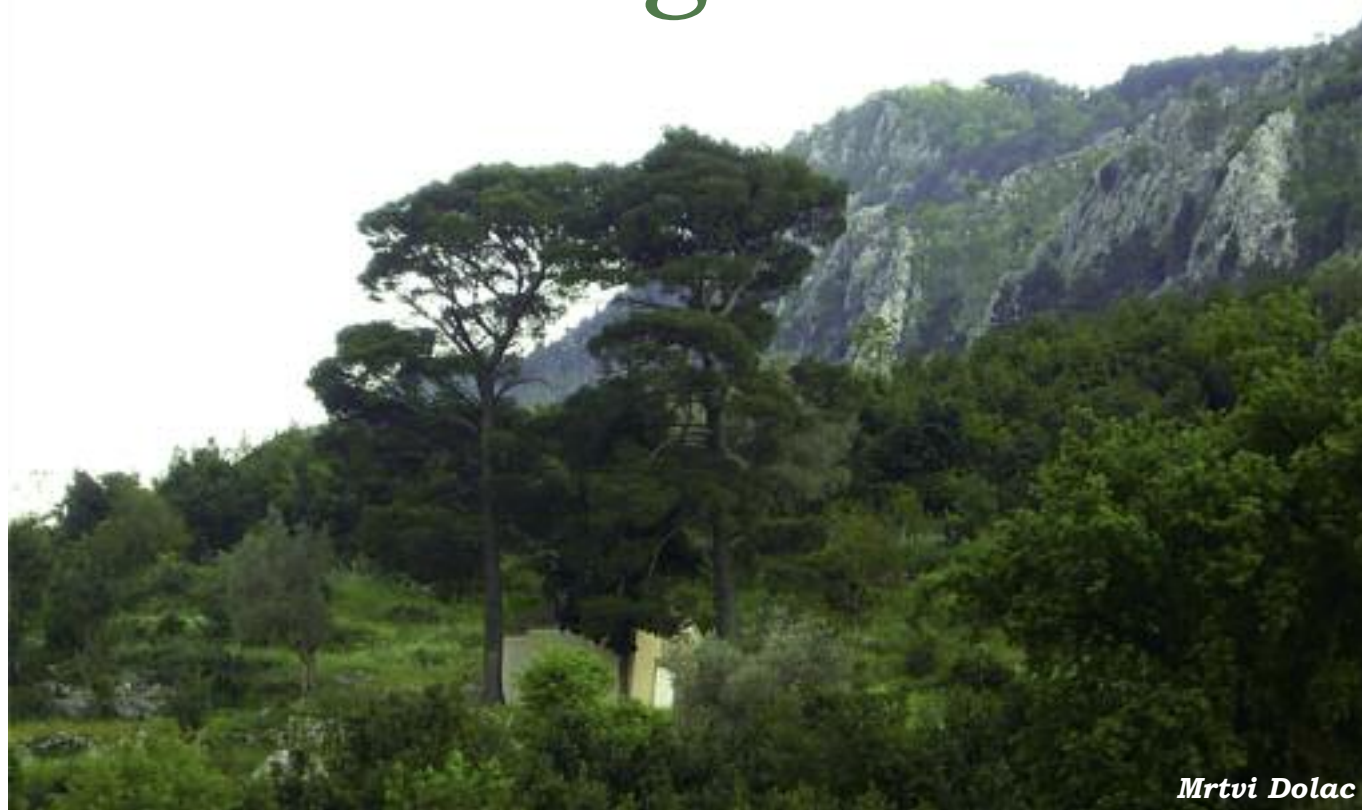
Joško Katelan, arhivist

Borivoj Jovanović, arhivist

U Kotorskom zaljevu 1855. harala te ka zarazna

Kolera stigla iz Trsta^{bolest}

Mrtvi Dolac

Prema navodima liječnika **Antonia de Cerineoa** u knjizi "II Cholera Morbus" tiskanoj 1856, kolera se širila uvijek iz Trsta u Dalmaciju, a zatim i u Boku Kotorsku. U knjizi se govori kako su primorska mjesta bila najviše izložena ovoj pošasti.

Prema podacima primariusu dr. medicine **Desanke Marije pl. Barić**, specijaliste (ftizeologa-pulmologa), kolera je u Boki Kotorskoj počela da se širi sa Mula (malo naselje kod Kotora) i to kada je pomorac **Marko Luković** 1855. god. doplovio sa svojim brikom iz Trsta na Muo i doveo jednog mornara koji je donio zarazu. Dvanaest dana po dolasku ovoga mornara upozorila ga je žena da im je sin kao pomorac spreman da ide na putovanje. Tada je mornar otvorio škrinju koju je donio s putovanja, a u

škrinji se nalazila zaražena odjeća. U dodiru sa tom robom oboljela je od kolere žena i dvoje djece i sve troje je umrlo. Prema matici umrlih 1855. god. na Mulu i matici rođenih, najvjerojatnije je to bila **Katarina Luković**, stara 61 god. domaćica, a njezina djeca **Luka Luković**, star 26 god, pomorac, i **Đakomo Luković**, 23 god, pomorac, obojica registrirani kao sinovi Andrije. Znači da bi taj mornar mogao biti **Andrija Luković** dok bi Marko bio vjerojatno njegov brat.

Od prve smrti zbog kolere 19. kolovoza 1855. do zadnjeg smrtnog slučaja 12 listopada zapisane su u matici umrlih župnog ureda na Muo 33 osobe i to poimence: **Janković-Marović Anastazija**, 48 god., domaćica, umrla 19. VIII; **Janković Gracija**, 25 god., ribar; **Janković Natale**, 23 god., ribar; **Luković Luka**, 26

god., pomorac; **Luković Anđela**, 50 god., domaćica; **Janković Vićenca**, 64 god., domaćica, **Luković Katarina**, 61 god., domaćica; **Janković Anđela**, 71 god., domaćica; **Marović Marica**, 65 god., domaćica; **Janković Pavo**, 25 god., ribar; **Ridanović Anđela**, 36 god., domaćica; **Petović Mato**, 60 god., ribar; **Luković Marija**, 57 god., domaćica; **Janković Marija**, 42 god., domaćica; **Janković Elena**, 40 god., **Pasković Bogdan**, 57. god., ribar; **Petović-Mirković Anđela**, 39 god., domaćica; **Pasković-Petović Marija**, 42. god., domaćica; **Petović-Pasković Anđela**, 73 god., domaćica; **Simović Ivo**, 44 god., **Vukičević Marija**, 22 god., domaćica; **Bonguardo Marija**, 25 god., **Ridjanović Paskvale**, 77 god, **Sablić Marko**, 60 god. **Petović Lucija**, 60 god, **Pasković Marija**, 18 god. **Luković Đakomo**, 23 god., pomorac;

Petović Tereza, 45 godina; **Petović Marija**, 58 god.; **Janković Ana**, 65 god.; **Pasković Ivo**, 55 god.; **Petović Elena**, 8 god. i **Petović Marija**, 38 god. umrla posljednja od kolere 12 listopada 1855. god.

U jednom danu bilo je više ukopanih i to 30. kolovoza trojica, 5. listopada šestorica, 7. listopada trojica. Umrli od kolere sahranjivani su istog dana smrti, iznimno drugi dan ovisno o Času smrti. Prva pokojnica je ukopana 21. VIII tj. dva dana iza smrti jer narod još nije bio siguran da je počela epidemija kolere.

Prema predaji a i prema matici umrlih na Muo postoji tzv. „Mrtvi dolac“ gdje su se sahranjivali umrli od kolere 1855. god. Bilo bi potrebno ako ništa radi medicinske povijesti da se ovo groblje ogradi i zaštititi od korištenja u bilo koje svrhe.

U Kotoru se bolest proširila 3. srpnja i trajala je do konca

listopada. Bilo je 221 oboljeli od čega je 66 umrlo. U Kotoru se uzaludno nastojala sprovesti izolacija pučanstva jer je jedan liječnik svakog dana odlazio na Muo i vraćao se pa je prenio zarazu. On je svakoga dana dolazio u kontakt sa vlasnicom “Caffe Svizzero” u Kotoru i jednim oficirom, pa su oni oboljeli od kolere i umrli.

Epidemija je zahvatila i malo selo iznad Kotora - Špiljari. Jedna prosjakinja za vrijeme epidemije dobila je nešto robe od Muljana i čim se odjenula i došla kući u Kamenare umrla je, pa je tako epidemija prešla i u Herceg Novi gdje je oboljelo nekoliko osoba.

Zbog kolere u primorju Crnogorska vlada izdala je naredbu o preki-du svakog kontakta između Crne Gore i Boke.

Na svršetku epidemije dodjeljivale su se nagrade i priz-

nanja zaslužnim pojedincima. U to vrijeme svojim radom oko bolesnika posebno su se istakli liječnik **Lorenzo Tramontana**, zatim **Marko Benzon** i pomoćni sakristan u pravoslavnoj crkvi **Lazar Kardia** koji je velikim žarom, uz svoj posao dvorio bolesnike, oblačio ih i čim bi umrli stavljao u kovčege i ukopavao. Naročito je bio pohvaljen župnik don **Girolamo Forti** za izvanredna zalaganja oko bolesnika.

Kap. **Anton Ćurović** iz Prčanja dao je u tri navrata izvjesnu svotu novca za postradale od kolere, dok su ostali stanovnici Prčanja sakupili 56 forinti i 44 karantana za Muljane zahvaćene kolerom. Ovaj spisak stanovnika Prčanja potpisao je načelnik Prčanske općine - Verona 13. X 1855. g.

Antun Tomić

Split Ship Management

POTRAŽUJEMO SLJEDEĆI KADAR ZA
PRINCESS CRUISE LINE PUTNIČKU KOMPAIJU

Intervju će biti održan u prostorijama SSM-a 20/08,
ukrcaj ovisno o Vašim željama od 01/09-01/11.

4 NOVA BRODA U FLOTI

SENIOR 1ST OFFICER 5700 EUR, SENIOR 1ST ENGINEER
1ST OFFICER 5300 EUR, 1ST ENGINEER, 1ST ETO
2ND ENGINEER (HOTEL) 5000 EUR
2ND ENGINEER (SENIOR WATCH) 4800 EUR
2ND ETO 4400 EUR, 3RD ETO 3500 EUR

UGOVORI; 50N/30FF, 40N/20FF, 30N/1.50FF

SPLIT ROTTERDAM WASHINGTON MONTREAL SINGAPORE AUCKLAND PUSAN

Head Office - SSM House
Boktuljin put, 21000 Split
Tel + 385 21 558 558
Fax + 385 21 558 555
e-mail ssm@ssm.htnet.hr
websites www.ssm.hr
www.ssmtravel.com

BOKELJSKA NO : Tradicija duga dvije stotine godi

Vrelina od koje se i kamen topi

**Jedne baršunasto-
plave ljetnje večeri,
dok je mjesec
prelivao srebrom
okolna brda, rodila
se ideja da se
pokuša dočarati pa
i prevazići sjaj
venecijanskih noći**

Dekadentni i prosvijećeni osamnaesti vijek polako se primicao svome kraju da bi ustupio mjesto uzburkanom vrtlogu napoleonskih ratova, koji su sahranili najmoćniju silu na Jadranu, Prevedru republiku Veneciju, zajedno sa svim njenim hiljadugodišnjim tradicijama i institucijama. Međutim, tih posljednjih decenija ništa nije nagovještavalo potpuni krah čitavog jednog sistema, naprotiv - u tople ljetne noći grad na lagunama živio je poseban život sastavljen od prepuštanja hedonističkom uživanju u svim slastima jedne pomalo

dekadentne atmosfere. Kanalima i ispod mostova klizile su gondole osvijetljene šarenim papirnim lampionima, noseći u sebi odabrane grupe takozvane elite i krema društva, dame u svilenim i brokatnim krinolinama i gospodu sa visokim napudranim perikama, svi sa malim crnim maskama – moretinama, dok je gondolijerov kompanjon na provi prebirao po strunama mandoline i pjevao one slatko-gorke kancone pune melanholije neuzvraćenih ljub

U nekima od tih gondola sig-

urno su se kao gosti svojih mletačkih kolega nalazili i kotorski mladići, studenti čuvenog univerziteta u Padovi, uživajući u čarima Venecijanskih noći i zaklinjući se u sebi da će po povratku u zavičaj pokušati da urade nešto još bolje, noć koja će nadmašiti za tri koplja sve što je viđeno.

I pored toga što je Kotor u to doba bio neka vrsta garnizonskog grada ili bastiona za odbranu mletačkih posjeda od eventualnih turskih napada, i grad i okolna pomorska naselja živjeli su intenzivnim duhovnim, kulturnim životom. Saloni kapetanskih i aristokratskih palata, sa bogatim bibliotekama, stilskim namještajem i umjetničkim slikama, bili su širom otvoreni za ljude širokih horizonata, kapetane što su plovili po svim morima svijeta, visokoučena svestena lica, mlade dojučerašnje studente iz Padove, sada nastavnike čuvene kotorske Gramatikalne škole iz XIII vijeka. Na tim učenim sesijama čitale su se drame i prikazanja, latinski i »slovinski« stihovi skromnih lokalnih literata, izmjenjivali se komentari o nekim pročitanim knjigama, širili se horizonti, a napolju, iza zatvorenih škura sa griljama, lile su beskrajne kotorske kiše.

Ljeti pak, na vrelini od koje se i kamen topi, svi bi potražili spasa u hladovitim vrtovima oko grada, u pirkanju popodnevnog maestrala ili večernje bave s Vrmca. Najpogodniji za to su bili vrtovi čuvene kotorske plemićke porodice Bolica, na položaju koga je zapremao lijepi park nekadašnjeg hotela »Slavija« ili »Fjord«, sa visokim zidom i kulama na uglovima, otvoren prema moru. Možda se upravo tada, jedne takve baršunasto-plave ljetnje večeri, dok je mjesec prelivao srebrom okolna brda, rodila ideja da se pokuša dočarati pa i prevazići sjaj venecijanskih noći dosanjanih iz mladosti.

Nabavljene su brzo gaete i leuti sa veslačima iz okolnih ribarskih mjesta. Posluga ih je kitila girlan-dama i festonima lovorike, postavljala šarene lampione. Dame i kavaljeri su oblačili svoje

Gusarska galija sa Mula, 1956. godina

krinoline, čipkane žaboe i napudrane perike, sjedali u okićene barke i uz tihu primorsku pjesmu klizili po glatkom zrcalu Zaliva, kružeći kao u transu po tamnoj vodi sna, doživljavajući unutrašnju katarzu, duhovno pročišćenje. Tako je možda, prije više od dva vijeka, počela tradicionalna manifestacija »Bokeljska noć«.

Spektakl za engleskog kralja

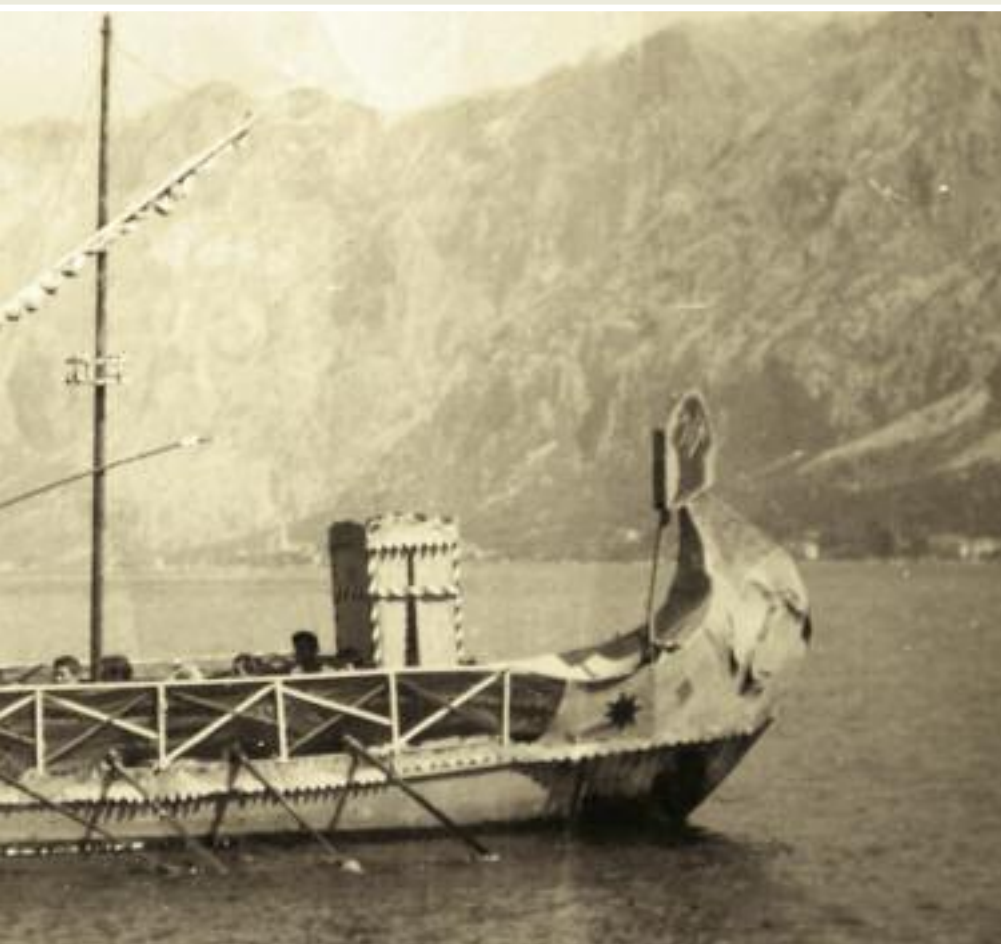
Uskoro je nestala Venecija i njen uticaj, no došli su neki novi zavojevači, uglađeni i uparađeni Napoleonovi oficiri, koji su ovom starom običaju noćne šetnje osvijetljenih barki dodali neke nove, glamuroznije elemente, veću pompu, eventualno još i osvjetljenje bedema, sviranje vojne muzike i slično.

Zatim je došla racionalna i stroga Austrija, stari vlasteoski rodovi su postepeno izumirali, kapetanske porodice su lagano

siromašile, ponosni bokeljski jedrenjaci nestajali sa pučine, ali jednom ustaljena tradicija nije nestala, preuzeli su je agilni kotorski zanatlije i trgovci. Fešte su se nastavljale ne manje sjajno, posebno za zimski Karneval, ili kako su ga zvali – Veljun (pošto se održavao u mjesecu veljači – februaru).

Postoji jedan dragocjeni zapis, pisan drhtavom rukom kotorskog zanatlije – »štramacijera« Romea Fjorelija, koji se odnosi na dolazak engleskog kralja Edvarda VII u Kotor, oktobra 1888. godine, i odlazak na Cetinje radi kumovanja najmlađem sinu knjaza Nikole. Ratni brodovi moćne engleske flote bili su ukotvljeni u Zalivu, od Kotora do Orahovca, svečano okićeni i ukrašeni. Citat iz zapisa: »Zadnju večer njihovog odlaska, Građanska glazba je obišla okolo na jednoj tribini postavljenoj na dvije lađe, koju je vukao motor. Tribina je bila dekorisana sa fes-

tonima lovorike, zastavama i rasvjetom baluna, bengala, bakljade ... Tu večer su sva crnogorska brda bila u rasvjetu od velikih ognjeva«. Tradiciju Bokeljskih noći, defilea dekorisanih barki uz iluminaciju okolnih brda, prekinuo je Prvi svjetski rat, ali su volja, sposobnost i mašta njihovih kreatora preživjeli sve te tmurne godine.

Za period između dva svjetska rata ima relativno dosta pisanih podataka u kotorskom nedjeljnom listu »Glas Boke«, a odnose se na međuratne Bokeljske noći. Za 1933. godinu postoji indicija da je jedna takva manifestacija održana prilikom posjete eskadre engleske flote sa nosačem aviona »Glorious« Boki Kotorskoj, a isto tako za maj 1934. godine, kada je svečanost priređena prilikom posjete jugoslovenskog kralja Aleksandra kada su, po riječima novinara: »Obale gorjele, na crkvama zvonila zvona, prangije pucale, narod

klicao, pjesma se orila na sve strane. Cijela Boka, i ljudi i stvari, promijenili su apsolutno svoj izgled, i stranci i domaći bili su kao fascinirani«. Međutim, 1936. godine stvari su krenule na širokom frontu, izabran je Glavni priređivački odbor »Bokeljske noći«, koji je pod parolom »BOKA SEBI« izdao proglas o organizovanju svečanosti i pozvao sve Bokelje da aktivno učestvuju u pripremama i realizaciji. Napor se višestruko isplatio pa se na Vidovdan, 28. juna, pod nebom koje se zacrnilo i uz munje ljetnog neverina koje su sijevale iznad Orahovca i Perasta, u bazenu Kotorskog zaliva održala najspektakularnija do tada manifestacija. Novinar priča: »Kotor obasjan velim nizom šarenih žarulja, sa osvijetljenom obalom, iluminiranim zidinama sve do Sv. Ivana, koji je bio opet sav u vatri, i sa osvijetljenim serpentinama sve do Trojice, pružao je veličanstvenu sliku,

koju je šarao i bojadisao vrlo lijepi vatromet ... Bila je osvijetljena sva obala do Ljute ... a s druge strane sjao je Muo sa obalom, kućama i krasno osvijetljenom crkvom. Prčanj je bio divno osvijetljen ... Bila je osvijetljena obala oko Stoliva, a s visine se sjao Gornji Stoliv ... Vatre su sjale i na vrhovima, osobito na Vrmcu. I vrh samoga Lovčena bio je osvijetljen, dominirajući kao plamena zublja nad Kotorskim zalivom«. Usljed nadolazećeg nevremena u defileu je učestvovalo svega nekoliko osvijetljenih alegorijskih barki, ali su ostala sačuvana njihova imena: »Galeb« sa Prčanja, »Jadranka« sa Mula, mornarička »Gondola« iz Đenovica, »Paviljon« i »Labud« iz Kotora, »Venecijanska gondola« sa Prčanja.

Međutim, u avgustu te iste godine engleski kralj Edvard VIII posjetio je na jahti »Nahlin« u pratnji jednog razarača Boku i razgledao grad Kotor, svečano dočekan od vojnih i civilnih vlasti, oduševljeno pozdravljen od naroda. Kraljeva jahta sa pratnjom trebalo je da isplovi u 20 sati, ali kada su kralju rekli da se u njegovu čast sprema neviđeni spektakl, polazak je odložen za dva sata. Turističko društvo »Jadranski fjord« već je bilo izvršilo sve potrebne pripreme, pa je »Boka još jednom trebala da plane, da se okiti plamenim grivnama i da u lijepoj ljetnoj noći prospe po svojim njedrima raskošje vatrenog nakita, da se načička hiljadama žižaka i krjesova, da – divna kakva jeste – pruži svakom oku i u ovoj noći sve čari i krasote opjevane nevjest, ljepotom nedostižne ljube plavoga Jadrana.

I noć je pala. Spustila se tamna koprena sa vedroga neba koje je treperilo milijardama zvijezda, a Kotorški bazen, maestozan u noćnoj tišini i čutljiv u nestrpljivom iščekivanju da sav plane, ličio je na ogromnu prirodnu dvoranu u kojoj je imala da započne raskošna svečanost iz bajki«.

Stara pomorska bratstva u Boki

Bratstvo Dobrilović

Dobrilovići su jedno od najmanjih dobrotskih bratstava, pa se na osnovu podataka iz matica rođenih, umrlih i vjenčanih crkve Sv. Mateja u Dobroti i drugih arhivskih dokumenata moglo sačiniti genealoško stablo od XVII st. do danas

Kapetan,
MATO
JOZOV
(1837 -

Kapetan,
ĐURO
JOZOV
(1842 -

Kapetan i pro-
fesor, **LUKA**
MATOV (1879 -
1928)

U početku su se nastanili u predjelu koji je gravitirao crkvi Sv. Ivana čije se krsno ime 29. VIII slavili. U najstarijim dokumentima za ovo bratstvo spominje se i nadimak **Živović** (Zivovich). Svoje mrtve su sahranjivali na groblju Sv. Ivana do 1844. god. kada je izgrađeno novo groblje kod crkve Sv. Mateja.

U toku XVIII i XIX st. dali su 13 pomoraca od kojih 4 kapetana i 9 mornara. Troje pomoraca stradalo je na moru i to: braća **Anton Tripov**, rođ. 1763. i **Jozo Tripov**, rođ. 1764. god., utopili su se brodom u Jonskom moru 1786. god. i **Vido Antonov**, rođ. 1834. sa

brodom "Cognata Mimbelli" kod Eubeje 1865. god.

Trojica mornara je umrlo izvan svoga kraja i to: **Pavo Nikov**, rođ. 1798., umro 1829. god. na brigantinu kap. **Antona B. Radimira** na Levantu, **Anton Nikov** rođ. 1791. godine, umro u Carigradu 1835. god. i **Jozo Nikov** rođ. 1797. godine, umro također u Carigradu 1850. god.

Glavni predstavnici ovoga bratstva su bili:

Mato Jozov (1837-1893)
pom. kap.

Vrlo je rano počeo svoju karijeru tako da ga nalazimo kao malog od palube na pjelegu

"Vitez" kap. **Krsta Dabinovića**. Kvalificiran je za poručnika 1859. godine, a za kap. 1872. god. Prvo je suvlasnik, zatim vlasnik i dugogodišnji zapovjednik barka "Aleksandar T." i barka "Djurko" vlasništvo Tripkovića. Biran je za majora Bokeljske mornarice od 1889-1891. god.

Đuro Jozov (1842-1904)
pom. kap.

Brat je prethodnoga. Dugo je zapovijedao barkom "Svisda Mimbelli" peljeških brodovlasnika Mimbelli tako da se u crkvi Sv. Mateja u Dobroti čuva zavjetna slika ovog jedrenjaka pod zapov-

jedništvom kap. Đura na uspomenu preživjele oluje u Lionskom zaljevu prosinca 1882. god. I on je biran za majora Bokeljske mornarice 1892. god.

Luka Matov (1879-1928)

kap. i profesor

Poslije položenog poručničkog ispita 1900. god. ukrcao se na bark "Nemirna" čiju je propast i sam doživio u Biskajskom zaljevu 1902. god. Ispit kapetana je položio 1904. godine, a 1910. godine, imenovan je suplentom Nautičke škole u Kotoru. Dvije godine kasnije postavljen je za redovnog nastavnika. Predavao je matematiku, nautiku i meteorologiju. Na tom položaju ostao je do prvoga svjetskoga rata. Bavio se pomorskom terminologijom. Bio je sakupljač poslovice pomoraca i hrvatsko-srpskih naziva u pomorstvu i brodarstvu koje je objavljivao u mjesečniku "Jedro" u Sarajevu od 1916-1918. godine.

**Dr. Borivoje Nikov
(1923-1973)**

Docent Meteorološke katedre Prirodno-matematičkog fakulteta u Beogradu, ekspert svjetske meteorološke organizacije pri UN sa službom u afričkim frankofonskim zemljama: Gvineja, Kongo i Burundi-Burumbura. U Kinšasi je bio redovni profesor Lovenskog fakulteta iz Belgije.

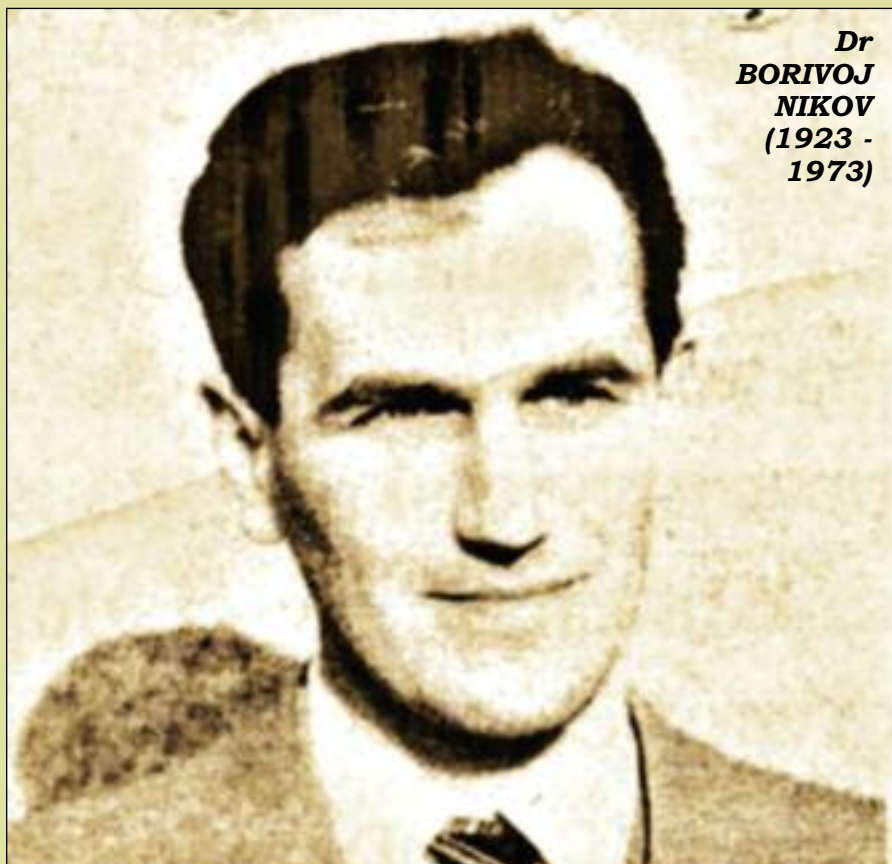
Posljednji je muški potomak ovoga bratstva. Poginuo je u saobraćajnoj nesreći u 50-oj godini života. Njegova majka Lepa i sestra Ljiljana osnovale su na njegovu uspomenu fond pri Višoj pomorskoj školi u Kotoru. Ovaj fond nosi ime "Borivoj Dobrilović" iz kojega se dodjeljuje nagrada za diplomske radove studentima iz meteorologije.

Interesantno je napomenuti da je prema arhivskim dokumentima Kotorskog arhiva postojala obitelj Dobrilović 1332. godine u Dobroti (Ljuta), ali je nemoguće utvrditi kontinuitet ovog bratstva iz XVII st. sa ovom obitelji iz XIV st.

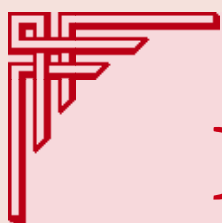
Antun Tomić

**Pomorac,
NIKO
TRIPOV
(1762 -
1851)**

**Dr
BORIVOJ
NIKOV
(1923 -
1973)**

Hrvatska dopunska škola

Poštovani čitatelji i
roditelji,

Hrvatska dopunska škola uspješno je privela kraju i treću školsku godinu. Vrijedni učenici i ove su godine učili hrvatski jezik i književnost, usvajali elemente nacionalne kulture (zemljopis, povijest, likovnu i glazbenu umjetnost) te obilježavali katoličke i državne blagdane. Suvremena nastavna pomagala, prijenosno računalo i projektor, omogućila su da uče pomoću mnogobrojnih CD-romova koji su u slici i zvuku učenicima vizualno i akustično dočarali ljepote i zanimljivosti Hrvatske. Dokumentarni, igrani i crtani filmovi hrvatske produkcije na edukativan i zabavan način upotpunili su nastavu i učinili je zanimljivijom i privlačnijom za polaznike od 1.razreda osnovne škole do 4. srednje.

Posjetili smo

Radove učenika imali ste priliku čitati u Hrvatskom glasniku, rado su ih objavljivali u Modroj lasti i SMIB-u, časopisima koje redovito primaju učenici redovne škole u Hrvatskoj, ali i hrvatske dopunske škole Crne Gore. Sudjelovali su na liter-

arnom natječaju „Zlatna ribica” kojeg organizira HMI Rijeka i sa zadovoljstvom mogu reći da je od pristiglih 340 radova iz mnogobrojnih hrvatskih dopunskih škola u Europi i Americi, upravo naša Maja Krasan, polaznica 3.razreda u Tivtu osvojila 2.mjesto! Bravo Majo! Osim što su bili kreativni, maštoviti i vrijedni, lutkarskim igrokazom razveselili su mališane u dječjem domu Mladost u Bijeloj, a u jednodnevnoj ekskurziji posjetili smo prekrasan Dubrovnik.

Mišljenja sam da je obitelj temelj odgoja djece. Vrijednosti, stavove i razmišljanja dijete usvaja u svojoj obitelji. Roditelji su ti koji svoje dijete, u bezuvjetnoj ljubavi usmjeravaju i daju temeljne vrijednosti, a dijete se identificira sa roditeljima. To se odnosi i na ljubav prema svom narodu, kulturi, tradiciji i običajima. Jedino mjesto gdje Vaša djeca mogu

Pripremamo lutkarski igrokaz

učiti hrvatski standardni književni jezik, upoznati sa poviješću svoga naroda i elementima nacionalne kulture je upravo hrvatska dopunska škola. Neki su roditelji prepoznali privilegij takve škole i suradnju Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ) Hrvatske koje je odmah bilo susretljivo i uputilo educiranog nastavnika odabranog među mnogobrojnim kandidatima za potrebe Vas i Vaše djece. Hrvatska dopunska škola danas je institucija koja pripada njezinim polaznicima i njihovim roditeljima. Usvojenim znanjem hrvatskog jezika i kulture dijete uči poštivati svoje nacionalno blago, a jedino tako razumije i poštuje razlike koje ga okružuju.

Nastava kao jedna nova obveza ne može se usvojiti "preko noći". Ukoliko roditelj ne podrži dijete i ne daje mu podršku uz objašnjenje o važnosti jedne takve odgojno obrazovne ustanove, dijete samo ne može uvidjeti potrebu. Vašom inicijativom i ukazivanjem na važnost, dijete će stjecati naviku polaženja. Nastavu bi svakako trebalo započeti paralelno sa redovnom školom jer se na taj način najlakše usvaja nova obveza. Preporučam svim roditeljima da svoju djecu upišu na jesen u hrvatsku dopunsku školu, što ranije, najbolje u mladim razredima osnovne škole. Čekajući da dijete samo uvidi kako je za njega nastava hrvatskog jezika i kulture važna i potrebna, može se odužiti i do srednje škole, a time je samo Vaše dijete, ali i Vi, na gubitku. Na kraju školske godine učenici primaju knjižice. Službeni dokument priznaje se u redovnim školama Hrvatske ukoliko dijete tamo nastavi obrazovanje, bez polaganja razlike.

Moram se osvrnuti na još jednu

Nastavnica i najmlađa grupa iz Tivta

Izrada broša sa vlastitim imenom na glagoljici

prednost koju imaju Vaša djeca. Osim najsuvremenije tehnike koja se koristi na nastavi, (dobili smo pohvalu MZOŠ Hrvatske da smo najsuvremenije opremljena hrvatska dopunska škola!), škola se nalazi u Vašem gradu! Dopunske škole u svijetu nalaze se 20 - 30 km i više udaljenim gradovima te učenici moraju gubiti vrijeme na putovanja.

Dragi roditelji, pružite mogućnost svojoj djeci da uče hrvatski

jezik i kulturu kako bi i oni imali priliku postizati nove uspjehe, razvijati toleranciju i kreativnost, a u planu su neki novi i zanimljivi izleti. Sa radom započinjemo na jesen, kao i redovna nastava. Sva pitanja vezana uz hrvatsku dopunsku školu možete postaviti na e-mail : maja.tiv@montsky.net ili telefon: 069 603 593.

**Učiteljica
Maja Širola**

Crkva sv. Vinć enca

Stambeni kompleks porodice Zifra sa crkvom sv.

Napušt ena građevina

Crkvu sv. Vinćenca izgradio je **Trifon Zifra**, na svom imanju, zapadno od porodične vile, 1828. godine, kako je to zabilježeno na natpisu pored ulaznog portala.

To je jednobrodna građevina pravougaone osnove dimenzija 15,85 x 5,75 m orijentirana u pravcu sjeveroistok-jugozapad. Unutrašnjost crkve podijeljena je dvostepenim pilastrima i poprečnim lucima na tri traveja. Svodovi su izvedeni u obliku tri kalote zidane opekom.

Unutrašnjost je osvijetljena visoko postavljenim polukružnim prozorima na podužnim stranama kao i sa dva prozora na zapadnoj fasadi. Pod crkve je od kamenih ploča.

Na istočnom zidu stajao je zidni oltar do 1989. godine kada je prenesen u crkvu sv. Nikole u Perastu. Oltar je u crkvu sv. Vinćenca prenijet iz crkve Gospe

U zapadnom dijelu Škaljara, pored potoka Zvjerinjak (Zvirnjak) nalaze se ostaci stambenog kompleksa porodice Zifra sa vilom, vrtom i crkvom posvećenom sv. Vinćencu

od Andjela u Kotoru.

Crkva je zidana kamenom. Naročita pažnja posvećena je obradi ulazne fasade zidane krupnim kvaderima korčulanskog krečnjaka. Monumentalni portal renesansnih stilskih karakteristika kao i dva simetrično postavljena prozora - bifore gotičkog stila - najvjerojatnije potječu sa neke starije crkve.

U zemljotresu od 1979. godine crkva sv. Vinćenca je pretrpjela oštećenja u vidu pukotina na zidovima, svodovima i krovu. Oštećenja na krovu prouzroko-

vala su prodor vlage u zidane konstrukcije i dalju degradaciju zidova. Tijekom posljednjih godina oštećeni su prozori na zapadnoj fasadi kao, a i raznose se podne ploče iz napuštene građevine.

Istočno od crkve sv. Vinćenca do zemljotresa 1979. godine stajala je vila spratnosti P+1 koja je pripadala porodici Zifra. Nekoliko godina posle zemljotresa raznošen je materijal sa ove građevine. Od nje su do naših dana preostali niski ostaci zidova u prizemlju kao i cjelovito

sačuvani arkadni prolaz sa zidovima ukrašenim malternom dekoracijom. Od uređenog vrta do danas su se sačuvali ostaci zidanih stubova koji predstavljaju oslonce stubova pergole nad prilaznom stazom koja je vodila do mora. Uz stazu stajala su i simetrično postavljena četiru stabla razvijenih palmi.

Na osnovu prikupljene dokumentacije o prvobitnom izgledu vile Zifra kao i na osnovu podataka do kojih će se doći raščišćavanjem i razvrstavanjem srušenog materijala potrebno je sačiniti program za obnovu građevine i njenog uređenog vrta sa karakterističnom stazom sa pergolom od kamenih stubova. Novu namjenu ove građevine treba riješiti u sklopu budućih sadržaja komercijalno - poslovne zone Škaljara u okviru koje se kompleks porodice Zifra nalazi.

Sanacionim i konzervatorsko-restauratorskim radovima crkve sv. Vincenca treba da prethodi izrada projekta kojim će se predvidjeti i poslovi na uspostavljanju funkcije kao i poslovi na spomeničkoj prezentaciji ove crkve.

arh. Zorica Čubrović

IN MEMORIAM

Stjepan Stefko Boroe

Dana 14. 06. 2007. godine umro je Stjepan Stefko Boroe u 66. godini života.

Član Hrvatskog građanskog društva, povjerenik za Kotor, bio je upravitelj stroja u penziji.

Srednju i višu pomorsku školu završio je u Kotoru. Radni vijek proveo je na brodovima trgovačke mornarice gdje je prošao sve dužnosti od asistenta do upravitelja stroja.

Dao je veliki doprinos oživljavanju rada Udruženja pomorskih strojara i bio je urednik časopisa "Pomorstvo", koji je izlazio u Kotoru. Također, bio je u rukovodstvu podružnice Bokeljske mornarice - Kotor i poseban doprinos je davao prilikom organiziranja tradicionalnih večeri Bokeljske mornarice.

Dugo je bio urednik humorističnog lista "Karampana", koji je izlazio u vrijeme karnevalskih fešta.

U mladosti Stefko je bio član vaterpolo kluba "Primorac", juniorske ekipe, generacije koja je kasnije dala vrsne vaterpoliste. No, odlazak na brod prekinuo je sportsku karijeru, ali je zato uvijek bio vezan za sport. Bio je na dužnostima Sekretara Kluba u "Primorcu", a jedno vrijeme i u FK "Bokelj".

Sahranjen je po tradicionalnom običaju, uz svetu misu, na Gradskom groblju u Kotoru 15. lipnja 2007. godine, a od njega se oprostio u ime grada Kotora sportski radnik Dragan Đurčić.

Leonid Simonutti

Dana 24.07.2007. preminuo je u 80-toj godini života Leonid Simonutti i sahranjen na gradskom groblju u Škaljarima - Kotor.

Bio je dugogodišnji član našeg Društva i aktivno učestvovao u pojedinim projektima. Građevinski tehničar u penziji, glazbenik, dugogodišnji član klape "Bokeljski mornari", bio je Mali admiral Bokeljske mornarice, feštađun, u mladosti sportaš -plivač.

Ostat će u našem sjećanju i kao izuzetan modelar, tvorac mnogih maketa sakralnih objekata, a posebno je poznat po maketi starog grada Kotora, koju je prošle godine poklonio katedrali Sv.Tripuna.

Radujem se svakom uspjehu Primorca

Emil Nikolić rođen je u Kotoru 14.07.1963. Vaterpolo karijeru je započeo u VK "Primorac" u Kotoru 1973. godine. Veoma talentiran, mladi vaterpolista igrao je za sve selekcije kluba. Debitovao je za prvi tim 1980. godine. Bio je član šampionske ekipe 1986. godine, kada je „Primorac“ osvojio duplu krunu - Kup i Šampionat SFRJ. Sa juniorskom reprezentacijom Jugoslavije 1981. godine osvojio je zlato na Svjetskom prvenstvu u Milanu. Napustio je „Primorac“ 1987. godine odlaskom u „Jug“ iz Dubrovnika.

Nakon 13 godina igranja za „Primorac“, punih 20 godina ste vjerni „Jugu“. Kako to objašnjavate?

- U „Jugu“ sam našao sve što mi treba. Uspio sam nadograditi moju karijeru, steći povjerenje ljudi iz Uprave i naravno biti uspješan u poslu.

- Na Dan Dubrovačko Neretvanske Županije 12. svibnja 2007. godine, kada je naše Društvo realiziralo „Bokeljsku priču“ u Dubrovniku, Vi ste dobili Županijsku nagradu kao trener „Juga“. Da li je za proteklih 20 godina bilo još javnih

priznanja?

- Izuzetno sam sretan sa nagradom Dubrovačko Neretvanske Županije. To mi je najveća nagrada, a drago mi je i zato jer je zaštitnik Županije sv. Leopold Bogdan Mandić - jedan od bokeljskih svetaca. Dva puta sam bio proglašen i kao najbolji trener grada Dubrovnika.

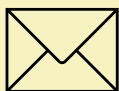
Kako se kretala Vaša vaterpolo karijera u Dubrovniku?

- Nakon odlaska iz Kotora u VK „JUG“ dobio sam sve što mi treba u sportskom smislu i šansu da napredujem. U početku sam bio član prve sedmorke, da bih

Sa ekipom Juga

Imate riječ

krajem 90-ih postao i kapetan momčadi. U 1994. godini sa ekipom osvajam prvi pohalo u nezavisnoj Hrvatskoj. Kao pomoćni trener ekipe osvojio sam tri prvenstva, dva kupa, LEN kup i Kup prvaka. Posljednje četiri godine u samostalnom radu kao trener osvojio sam četiri prvenstva, tri kupa, jedan pohalo Europe i jedan vice pohalo. Trenutačno sam sudionik svjetskog prvenstva sa juniorima Hrvatske.

Nakon osvajanja duple krune ove godine sa „Jugom“ bili ste na dohvat još jednog trofeja u LEN takmičenju!

- Ove godine sam bio blizu da ponovim prošlogodišnji uspjeh u Kupu šampiona Europe. Međutim, usprkos dobroj igri i navijanju velike grupe dubrovačkih navijača, nisam uspio. Nedostatak sreće u odsudnim trenucima učinio je da zauzmemo drugo mjesto, jer nismo uspjeli pobijediti ekipu PRO RECO na njihovom plivalištu.

Kada dođete u Kotor u posjet majci, nezaobilazno je mjesto bazen, bilo ljetni ili zimski. Da li je to nostalgija, razmjena iskustava sa kolegama iz „Primorca“, ili dogovor o suradnji naša dva kluba?

- Uvijek kada dođem u Kotor osjećam se nostalgično i volim sreći dobre ljude i sportske prijatelje. Pokušavam pomoći „Primorcu“, ako je to u mom domenu i izuzetno se radujem svakom uspjehu.

Ove godine hrvatska reprezentacija je osvojila zlato na Svjetskom prvenstvu, a prije toga je više puta sparingovala sa reprezentacijom Crne Gore. Kakvi su Vam dojmovi o našoj reprezentaciji?

- Reprezentacija Crne Gore je vrlo mlada, ali i izuzetno dobra. Moj kolega Petar Porobić će svoje iskustvo sigurno dobro prenijeti na igrače i sve svoje suradnike, tako da u dogledno vrijeme očekujem dobrog takmaca hrvatskoj reprezentaciji.

Trip Schubert

Poštovana redakcijo,

Čitam u Hrvatskom glasniku br. 29/07, pod naslovom "Susretište istoka i zapada" - nešto kao crkvena povijest Mua - slijedeće: "Sveta Elizabeta Ugarska bila je kći Andrije II, njemačkog cara. Nakon smrti supruga, Ugarskog vladara..." itd. Time, što se njen kult izgubio u Mulu, ali je crkva Kuzme i Damjana - svetaca sa Bliskog istoka - 1262. godine bila posvećena i svetici Elizabeti. U HG br 16/05, pod naslovom "Povijesne činjenice" opširno je raspravljano problem nepoznavanja hrvatske povijesti, uslijed krivotvorenja povijesne suštine 800-godišnje hrvatsko-mađarske zajednice, tek za posljednjih 150 godina. Samo mali detalj takvog zaboravljanja je eto i to, da se kult jedne mađarsko-hrvatske svetice - po mađarsko-hrvatskoj kraljevskoj uniji - gubi iza povijesno neutralnih orijentalnih svetaca.

Točno je naime ovo: Elizabeta je bila kći mađarsko-hrvatskog kralja Andraša II, a rođena je 1207. godine u Sárospatak-Mađarska. Zaručena je još kao djevojčica sa također mladalačkim princem Ludvigom od Tiringije u Njemačkoj, pa je po tadašnjem običaju poslana tamo, da zajedno poodrastu za svadbu. Što je ostvareno 1221, sa vladajućim Ludvigom IV. Bio je to primjeran brak pun ljubavi, ali kratkotrajan, jer je Ludvig izgubio život u krstaškom pohodu 1227. Elizabeta se tada morala povući sa blistavog dvorca Wartburg, zaredila se i osnovala franciskanski samostan u Marburgu, gdje se potpuno posvetila sirotinji i bolesnicima. Umrula 1231. godine, sahranjena je u crkvi sv. Elizabete u Marburgu. Dignuta je naime među svece već 1235. godine.

Njena naklonost sirotinji bila joj je glavna zauzetost još za dvorskog života, pa joj je muž i branio pretjerivanja. Iz čega proizlazi jedna divna legenda. Mlada je Elizabeta u skutu nakupljenim milodarima opet žurila iz dvorca, ali se susrela sa mužem, koji je odmah posumnjao, pa je i zapitao: što ona tu nosi? Zbog njegove zabrane ona slaže: cvijeće. Pokaži! - naredio je Ludvig. Elizabeta je morala otvoriti skute, i - zaista - prosulo se cvijeće. Bog nije dao da ona ostane u laži...

TAKO SMO NEKAD ZBORILI

DIVERTIT SE - ZABAVLJATI SE, PROVODITI. "Što smo ti se, moja Antonija, lijepo divertili".

FUGACA - USKRŠNJI KOLAČ. " Pođi u fabriku Rivieru, neka ti na kvadrate od cukara stave dvije kapi ulja od ruže, jer bez toga ne valjaju fugace". " Kad ti se nadignu fugace, izreži sa nožicama trojstvo, namaži penelom umočenim u jaja i baci ih peč u roštijeru".

KAROCA - KOČIJA. "Ede ti je dobio ovakvu depešu: Strada neve karo-ca rota kobila cota". " Vidjela sam je u karocu, vozi se ka prava šinjora".

KONTRA - PRIGOVOR, PROTIV, SUPROTN. "Vazda mu brezočnica udara kontru i to pred drugima". " Kontra svakoga je, a čim je neko kontra svakog, ne valja ni sam". "Dala mu je kontru, ne abadaje ga, okrenula mu je bandijeru".

PORTELA - VRATA, OTVOR NA POTKROVLJU ILI OTVOR ZA SILAZAK U MAGACIN. "Probijmo sam portelju da mogu sić kod živoga". "Imam portelu da idem na šuvit".

PRODAJNA MJESTA

Hrvatski glasnik možete kupiti ispred katedrale sv. Tripuna, na Kamenom kiosku i sljedećim prodajnim mjestima Bega pressa:

Podgorica: Ivana Vujoševića, kućica
Momišići
PC Kruševac- Svijet
Centar - maloprodaja
Njegoševa ulica - Globus

Bar: Trafika SDK
Kostruća

Ulcinj: Bulevar- maloprodaja

Budva: Prolaz - maloprodaja

Spas - maloprodaja

Tivat: Anja
Pantomarket
Sturi
Dragana
Maprenat

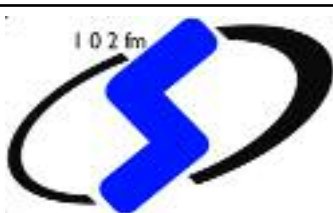
Cetinje: Pazar, maloprodaja

Kotor: Pantomarket
Riva kod kamenog kioska

Sandrela

Herceg Novi: Tažeks - Bijela
Mješovito 33
Grbo MNM
Knežević Company
Pantomarket Centar

Risan: Centar

**SKALA
RADIO
Kotor**

Nezavisni radio, Stari grad,
Trg od oružja, 85330 Kotor

Zašto odabrati propan-butan plin u malim spremnicima?

MALI SPREMNIK ODGOVOR NA SVE VAŠE POTREBE

Mali spremnik i propan-butan plin su kvalitetno rješenje za obiteljsku kuću, stambenu zgradu, restoran, hotel, obrt, malu industriju i poljoprivredu.

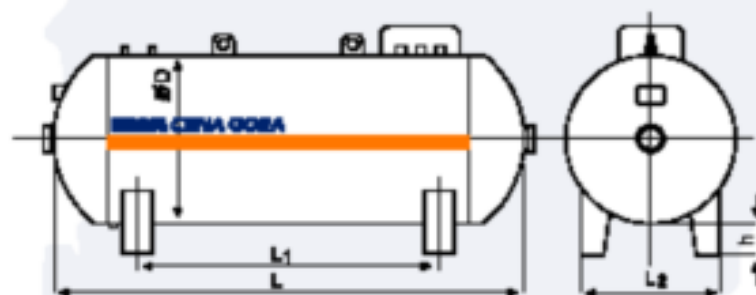
1 kg PROPAN-BUTAN plina zamjenjuje:

3-6 kg drva

1,5-2 kg ugljena

1,12l ložljivog ulja

12,8 kW električne energije

kapacitet (kg)	ØD (mm)	L (mm)	L ₁ (mm)	L ₂ (mm)	h (mm)
1000	800	2190	1400	700	100
1800	1000	2476	1500	750	100
2700	1250	2480	1550	850	100
4850	1250	4300	2000	950	100

- praktičnost upotrebe
- ekonomičnost
- prilagodljivost svim konfiguracijama tla
- estetsko uklanjanje u okoliš

King, moj izbor!

www.ledo.hr

